

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2018 SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI VE
DERS KİTAPLARINDA GİRİŞİMCİLİK BECERİSİNİN YER
ALMA DURUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Serkan ELBAY

Danışman: Doç. Dr. Fadime SEÇGİN

TOKAT

Nisan 2023

ETİK SÖZLEŞMESİ

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği'ne, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu beyan ederim.

Tarih: .../.../.....

Tezi hazırlayan öğrenci

Serkan Elbay

İmza

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Serkan Elbay'ın “2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu” adlı çalışması 02.02.2023 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Doç. Dr. Ayşegül TURAL

.....

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Fadime SEÇGİN

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ER TUNA

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../202..

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca bütün bilgi birikimi ve tecrübesini hiçbir zaman benden esirgemeyerek rehberim olan ve bunun yanı sıra sıkıntılarımı dinleyerek çözüm yolları üretmemde çok büyük destek olarak yol gösteren, teşvik eden ve daima öğrencilerinin yanında olarak elinden gelenin fazlasını yapmaya çalışan çok kıymetli tez danışanım Sayın Doç. Dr. Fadime SEÇGİN hocama çok teşekkür ederim, sonsuz saygı ve şükranlarımı sunarım.

Tez süreci boyunca desteklerini esirgemeyerek yardımcı olan Sayın Doç. Dr. Ayşe TURAL ve Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ER TURNA hocalarıma çok teşekkür ederim.

Hayatımın her alanında olduğu gibi bu süreçte de yanımda olarak desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

2018 SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI VE DERS KİTAPLARINDA GİRİŞİMCİLİK BECERİSİNİN YER ALMA DURUMU

Elbay, Serkan

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Fadime SEÇGİN

Nisan 2023, xv + 65 Sayfa

Günümüzün değişen dinamik dünyasında yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmakta; ortaya çıkan bu yeni ihtiyaçlar beraberinde onları tatmin edecek yeni iş kollarının oluşmasını mümkün kılmaktadır. Bu sebepten ötürü girişimcilik becerisi değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamak ve ülkelerin geleceğini ekonomik anlamda daha güçlü kılabilmek için vazgeçilmez becerilerden biridir. Ülkeler geleceği açısından değişimlere ayak uyduracak, üretken ve girişimcilik becerisini kazanmış nesillere ihtiyaç duyar. Bu nedenle okullardan mezun olacak öğrencilerin girişimcilik becerisiyle donanımlı bir şekilde mezun olması önemlidir. Girişimcilik becerisi küçük yaşlardan başlayarak ilköğretimin her kademesinde bireylere kazandırılması gereken önemli bir beceridir. Özellikle bireyi etkin ve üretken bir birey olarak, toplumla uyumlu olmasını sağlama ve hayata hazırlama misyonu güden sosyal bilgiler dersinin ilgili öğretim programı içerik ve kazanımlarının ve sosyal bilgiler ders kitaplarının girişimcilik becerisi ile donanımlı olması önemlidir. Bu araştırmada 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin yer alma durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın yapısına uygunluk bağlamında nitel araştırma yöntemlerinden Durum Çalışması deseninden faydalanılmıştır. Çalışmanın dokümanlarını Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 2020-2021 Eğitim-Öğretim sürecinde Türkiye genelinde

ortaokullarda okutulan 5. 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programında ve sosyal bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Ders kitaplarından elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan betimsel analizden faydalanılmıştır.

Araştırmamıza konu olan “Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu” öncelikle SBDÖP analiz edilmiş ve program içerisinde araştırma konumuzla ilintili dört başlık tespit edilmiştir. Bu konu başlıkları şunlardır;

1. Milli Eğitim Programı
2. Öğretim Programının Amaçları
3. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Özel Amaçları
4. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Temel Beceriler

SBÖP içerisindeki öğrenme alanları incelenerek girişimcilik becerisinin hangi öğrenme alanlarıyla ilintili olduğu belirlenmiş ve bu öğrenme alanlarına karşılık gelen kazanımlara yer verilmiştir. Bu kazanımların 5. 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Ders kitaplarında işlenişi ile ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Yukarıdaki konu başlıklarıyla ilgili detaylı doküman bilgilerine araştırmanın sonuçlar kısmında yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, girişimcilik, ders kitapları

ABSTRACT

2018 SOCIAL COURSE CURRICULUM AND COURSE INCLUDING ENTREPRENEURSHIP SKILLS IN YOUR BOOKS

STATUS

Elbay, Serkan

Master's Degree, Department of Turkish and Social Sciences Education

Second Advisor: Doç. Dr. Fadime SEÇGİN

In today's changing dynamic world, new needs arise; These emerging needs make it possible to create new business lines that will satisfy them. For this reason, entrepreneurship skill is one of the indispensable skills in order to adapt to the changing and developing world and to make the future of countries stronger in economic terms. Countries need generations who can keep up with the changes for their future, who are productive and who have gained entrepreneurial skills. For this reason, it is important that students who will graduate from schools are equipped with entrepreneurial skills. Entrepreneurship skill is an important skill that should be acquired by individuals at all levels of primary education, starting from a young age. In particular, it is important that the content and achievements of the social studies course, which has the mission of ensuring that the individual is compatible with the society as an active and productive individual, and preparing them for life, and that the social studies textbooks are equipped with entrepreneurial skills. In this research, it is aimed to evaluate the inclusion of entrepreneurship skills in the 2018 Social Studies Curriculum (SSLC) and Social Studies textbooks. For this purpose, qualitative research methods were used in the research process. In the context of suitability for the structure of the study, the Case Study pattern, one of the qualitative research methods, was used. The documents of the study consist of the 2018 Social Studies Curriculum published by the Ministry of National Education and the 5th, 6th and 7th grade social studies textbooks taught in secondary schools throughout Turkey in the 2020-2021 academic year. In the study, entrepreneurship skills were tried

to be determined in the 2018 social studies curriculum and social studies textbooks with the document review method. Descriptive analysis, one of the qualitative data analysis methods, was used in the analysis of the data obtained from the textbooks.

The subject of our research, “The State of Entrepreneurship Skills in the Social Studies Curriculum and Textbooks”, was first analyzed by the SBÖP and four topics related to our research topic were identified within the program. The titles of these communes are;

1. National Education Program
2. The Objectives of the Teaching Program
3. Special Purposes of Social Studies Teaching
4. Basic Skills in Teaching Social Studies

By examining the learning areas within the SBÖP, it was determined which learning areas the entrepreneurial skill is related to and the achievements corresponding to these learning areas were included. Of these gains, 5.6. and 7. activities related to its processing are included in the classroom Social Studies Textbooks. Detailed document information about the above subject headings is given in the results section of our study.

Keywords : Social Studies, entrepreneurship, textbooks

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME.....	i
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	x
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi	2
Sınırlılıklar	3
BÖLÜM II	4
KURUMSAL ÇERÇEVE.....	4
Sosyal Bilgiler Nedir?.....	4
Girişimcilik ve Girişimci Nedir?	4
Girişimci Bireyin Özellikleri	6
Girişimciliği Etkileyen Faktörler	7
Aile.....	7
Eğitim.....	8
Kişisel Değerler	8
Yaş	8
İş Tecrübesi.....	8

Rol Modeller	8
Sosyal Bilgiler Dersi ve Girişimcilik Becerisi.....	8
İlgili Araştırmalar	10
BÖLÜM III	12
YÖNTEM	12
Araştırmanın Modeli.....	12
Çalışmanın Dokümanları	13
Verilerin Toplanması, Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	13
BÖLÜM IV	15
BULGULAR VE YORUMLAR	15
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın İçeriği Açısından Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumuna İlişkin Bulgular	15
Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlarda Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumuna İlişkin Bulgular	19
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumuna İlişkin Bulgular	22
5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu	22
6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu	35
7.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu	44
BÖLÜM V	57
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
KAYNAKÇA.....	59
ÖZGEÇMİŞ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Yetkinlikler Tablosu.....	17
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Temel Beceriler	18
Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Girişimcilik Becerisiyle İlgili Kazanımlar.....	19
Tablo 4. Girişimcilik becerisi İle İlgili Kazanımların Sosyal bilgiler 5. Sınıf Ders Kitabında Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanındaki Dağılımı	22
Tablo 5. Girişimcilik Becerisi İle İlgili Kazanımların 6. Sınıf Sosyal bilgiler Ders Kitabında Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanındaki Dağılımı	36
Tablo 6. Girişimcilik becerisi İle İlgili Kazanımların 7. Sınıf Sosyal bilgiler Ders Kitabında Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanındaki Dağılımı	44

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İçeriği	16
Şekil 2. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	23
Şekil 3. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	24
Şekil 4. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	24
Şekil 5. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	25
Şekil 6. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	25
Şekil 7. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	26
Şekil 8. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	26
Şekil 9. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	26
Şekil 10. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	27
Şekil 11. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	27
Şekil 12. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	28
Şekil 13. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	28
Şekil 14. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	29
Şekil 15. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	29
Şekil 16. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	30
Şekil 17. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	31
Şekil 18. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	31
Şekil 19. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	32
Şekil 20. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	32
Şekil 21. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	33
Şekil 22. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	34
Şekil 23.5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	35
Şekil 24. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	37
Şekil 25. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	37
Şekil 26. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	38
Şekil 27. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	39
Şekil 28. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	39
Şekil 29. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	40
Şekil 30. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	41

Şekil 31. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	41
Şekil 32. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	42
Şekil 33. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	42
Şekil 34. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	43
Şekil 35. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	43
Şekil 36. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	45
Şekil 37. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	45
Şekil 38. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	45
Şekil 39. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	45
Şekil 40. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	46
Şekil 41. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	46
Şekil 42. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	47
Şekil 43. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	47
Şekil 44. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	48
Şekil 45. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	48
Şekil 46. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	49
Şekil 47. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	49
Şekil 48. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	49
Şekil 49. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	50
Şekil 50. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	50
Şekil 51. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	51
Şekil 52. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	52
Şekil 53. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	52
Şekil 54. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	53
Şekil 55. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	53
Şekil 56. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	54
Şekil 57. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	55
Şekil 58. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	55
Şekil 59. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	55
Şekil 60. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	55
Şekil 61. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik	56

KISALTMALAR

SBDÖP	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
NCSS	Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Konsey

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzün değişen ve dönüşen dinamik dünyasında yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmakta; ortaya çıkan bu yeni ihtiyaçlar beraberinde onları tatmin edecek yeni iş kollarının oluşmasını mümkün kılmaktadır. Bu sebepten ötürü girişimcilik becerisi değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamak ve ülkelerin geleceğini ekonomik anlamda daha güçlü kılabilmek için vazgeçilmez becerilerden biridir. Ülkeler geleceği açısından değişimlere ayak uyduracak, üretken ve girişimcilik becerisini kazanmış nesillere ihtiyaç duyar. Bu nedenle okullardan mezun olacak öğrencilerin girişimcilik becerisiyle donanımlı bir şekilde mezun olması önemlidir. Girişimcilik becerisi küçük yaşlardan başlayarak ilköğretimin her kademesinde bireylere kazandırılması gereken önemli bir beceridir. Özellikle de bireyi hayata hazırlayan sosyal bilgiler dersinde program içerisinde bu beceriye nasıl yer verildiği, en önemli materyallerden ders kitaplarında nasıl sunulduğu önem arz etmektedir.

Araştırmaya konu olan bu çalışmamızla ilgili problemin önemine, amaçlarına ve sınırlılıklarına değinilmiştir.

Problem Durumu

İnsanlık tarihi geçmişten günümüze birçok alanda gelişim ve değişim göstermiştir. Yaşanan bu tarihi süreçte insanlar tarımdan hayvancılığa, ekonomiden teknolojiye birçok alanda yüzyıllar boyunca süreklilik gösteren bir evrilme içerisinde döneminin getirdiği yeniliklerle beraber var olmaya devam etmiştir. 21.yüzyılda günümüzün değişen ve dönüşen dinamik dünyasında yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmış; ortaya çıkan bu yeni ihtiyaçlar beraberinde onları tatmin edecek yeni iş kollarının oluşmasını mümkün kılmıştır. Küreselleşen ekonomiler, uzay teknolojisindeki gelişmeler, hızla gelişen teknoloji ve uzantıları ihtiyaç gereksinimlerinin yanı sıra üretimden tüketime birçok alanda farklılıklarla beraber yeni sektörlerinde var olmasına sebep olmuştur. Bu sebepten ötürü girişimcilik becerisi değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamak ve ülkelerin geleceğini ekonomik anlamda daha güçlü kılabilmek için vazgeçilmez becerilerden biridir. Girişimcilik becerisi kişinin kendini geliştirmesi ve toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilmesi açısından oldukça önemlidir. Ülkeler geleceği açısından

değişimlere ayak uyduracak, üretken ve girişimcilik becerisini kazanmış nesillere ihtiyaç duyar. Bu nedenle okullardan mezun olacak öğrencilerin girişimcilik becerisiyle donanımlı bir şekilde mezun olması önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Üzerinde çalışmış olduğumuz konunun amacı 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin yer alma durumunun ortaya konulmasıdır.

Çalışılan konunun diğer amaçları aşağıda verilmiştir.

1. Sosyal bilgiler öğretim programının içeriği açısından girişimcilik becerisinin yer alma durumuna nasıldır?
2. Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımlarda girişimcilik becerisinin yer alma durumu nasıldır?
3. 5. sınıf Sosyal Bilgiler Ders kitabında girişimcilik becerisinin yer alma durumu nasıldır?
4. 6. sınıf Sosyal Bilgiler Ders kitabında girişimcilik becerisinin yer alma Durumu nasıldır?
5. 7. sınıf Sosyal Bilgiler Ders kitabında girişimcilik becerisinin yer alma Durumu nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Girişimcilik becerisi küçük yaşlardan başlayarak ilköğretimin her kademesinde bireylere kazandırılması gereken önemli bir beceridir. Özellikle bireyi etkin ve üretken bir birey olarak, toplumla uyumlu olmasını sağlama ve hayata hazırlama misyonu taşıyan sosyal bilgiler dersinin ilgili öğretim programının içerik ve kazanımlarının ve sosyal bilgiler ders kitaplarının girişimcilik becerisi ile donanımlı olması önemlidir.

Sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) girişimcilik becerisinin bu program içerisinde nasıl bir boyutta ve ne sıklıkla yer aldığına dair bulguların ortaya konulması ve girişimcilik becerisinin bu programdaki yeri ve önemine ilişkin bilgilerin vurgulanması önemlidir.

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin yer alma durumuyla ilgili bilgilerin analiziyle elde edilen bulguların sosyal bilgiler ders kitaplarını hazırlayacak araştırmacılara yol gösterilmesi beklenilmektedir.

Sınırlılıklar

Üzerinde çalıştığımız araştırma konusunun sınırlılıklarına aşağıda değinilmiştir.

1. Yapılan çalışma 2018 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını kapsamaktadır.
 2. 2018 yılında güncellenen öğretim programı rehberliğinde hazırlanmış MEB tarafından hazırlanan 2020-2021 yılı Sosyal Bilgiler ders kitapları ile sınırlıdır.
-

BÖLÜM II

KURUMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Sosyal Bilgilerin tanımına, girişimcilik kavramının ne olduğuna, girişimciliğin özelliklerine ve türlerine yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Nedir?

İlköğretimde çocuğu hayata hazırlama misyonuna sahip sosyal bilgiler dersi için farklı tanımlamalar yapılmıştır. Örneğin Wesley 1937 yılında sosyal bilgileri “sosyal bilimlerin pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş şekli” olarak tanımlamıştır (Doğanay, 2008). Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ise sosyal bilgiler için bireylere vatandaşlık bilinci kazandırmak ve farkındalıklarını artırmak için sosyal bilimlerin bütünleşmesinden ortaya çıkan, disiplinler arası bir yaklaşım sonucu var olan, bir öğretim programı olduğunu vurgulamıştır (NCSS, 1994) . Sosyal bilgileri insanlara dünya, ülke ve toplumsal hayatta yaşanan ve yaşanılması muhtemel problemlere karşı farklı çözüm yolları sunan, onları aktif bireyler haline getirmeyi hedefleyen ve bu hedef doğrultusunda sosyal bilimlerden elde edilen bilgiler ışığında harmanlayarak kullanan bir program şeklinde tanımlar (Öztürk A. , 2015). Sosyal bilgiler dersi için bütünleştirilmiş bir ilköğretim programı olarak sosyal bilimlerin içeriklerini kullanarak öğrencilerin, sosyal hayatla uyumunu sağlama ve sosyal hayatta karşılaştıkları sorunlara mantıklı çözümler bulma noktasında öğrenciye gerekli bilgi ve beceriyi kazandırma ile değer ve tutumlara ulaşmayı amaçlayan bir derstir denebilir (Öztürk & Otluoğlu, 2003).

Kısaca özetlemek gerekirse sosyal bilgiler, insan hayatının bütün alanlarında var olan ve ihtiyaç duyulan bilgilerin sosyal bilimlerin toplamından elde edilerek bireylere aktarılmasında bir köprü görevi gören, ülkenin hedefleri doğrultusunda ve günümüz dünyasına cevap verebilen bireyleri yetiştirmeyi amaçlayan bir öğretim programı olduğu söylenebilir.

Girişimcilik ve Girişimci Nedir?

Girişimcilik insanoğlunun varlığıyla paralel olarak hayatımızda bulunan bir beceridir. Girişimcilik tarih öncesi devirlerde taşların yontulmasıyla aletlerin yapılması, madenlerin kullanımıyla daha dayanıklı ve farklı aletlerin keşfi şeklinde karşımıza çıkar

(Demirez, 2005). İlk çağ medeniyetlerinin yazıyı icat etmesi, parayı bulması, ticari faaliyetler, astronomi, matematik, geometri ve tıp gibi alanlarda yapılan girişimler insanlık tarihini önemli ölçüde etkilemiştir. Sonrasında coğrafi keşiflerin ve sanayi devriminin dünyaya yön veren girişimlerin başında geldiği söylenebilir (Ercan & Gökdeniz, 2009).

Dolayısıyla geçmişten günümüze yapılan keşifler, bulunan icatlar, yenilikler gibi birçok alanda yapılan girişimlerin insanlık medeniyetine önemli ölçüde yön verdiği ifade edilebilir.

Ülkelerin kalkınmalarında son derece önemli bir yere sahip olan girişimcilik kavramı ile ilgili literatürde farklı tanımlara rastlanmaktadır. Örneğin girişimcilik, yeni.....düşüncelerin ortaya çıkarılması, bu düşüncelerin materyaller ya da yeni kullanım alanlarına fırsat vermesi ve piyasaya sürülmek üzere yeni girişimlerde bulunmayı hedeflemektedir (Johnson, 2001) . Girişimcilik, çevresel etkenlerde ortaya çıkan değişiklikler sonucu var olan fırsatlardan yola çıkarak yeni fırsatları yakalamak hedefiyle, maddi bir ürün veya hizmet üretmek için, üretim kaynaklarını elinde bulundurmak,organize etme kabiliyeti ve risk alma becerisi ile bir araya gelen bir terim olarak açıklanabilir (Bozkurt Ö. , 2006).Kişiler girişimciliği, kendi geleceklerini oluşturma fırsatı, ayrıcalık elde etme fırsatı, kapasitesinin doruk noktalarına ulaşma fırsatı, yüksek oranda kâr etme fırsatı, İnsanlara faydalı olmak ve tanınma fırsatı, sevdiği ve yaparken keyif aldığı bir işi yapıyor olma fırsatı olarak hoşlandığı görmektedirler (Scarborough, 2014) . Girişimciler insanlar ise bulunduğu toplum içerisinde bulunduğu ülkenin ekonomik şartları içerisinde risk alan,yeni fikirlere açık, sorumluluğunun bilincinde olan kişiler olarak üretim ve girişimciliğin lokomotif gücü olarak görülmektedir (Tekin, 1999).

Günümüzde bütün ekonomilerin en önemli amacı ekonomik kalkınma ve büyümek ve bu amaca ulaşmak için ülkelerin en çok ihtiyaç duyduğu öğelerden biri girişimci bireylerin üstlendiği rol ve sorumluluktur (Perktaş, 2014). Girişimci bireylerin ülke genelinde üretimin artırılması ve gelir adaletsizliğinin önüne geçilmesindeki katkıları görmezden gelinmeyecek kadar önemli bir yere sahiptir. Özellikle işsizlik oranlarının yüksek olduğu ülkelerde, girişimciler, istihdam yaratmaktadır. Girişimci bireylerin, piyasada ortaya çıkan fırsatları görüp değerlendirmeleri sonucu işletmelerini

kurmaları ve bu iş olanaklarında da insanlara istihdam sağlamaları hem kendilerine hem topluma fayda sağlamaktadır.

Girişimci Bireyin Özellikleri

Girişimci bireyleri diğer insanlardan ayıran bazı özellikleri vardır. Bu özellikler o insanların girişimci olmasında etkili olan farklılıklarıdır. Bu özelliklerde şunlardır (Bozkurt & Alparaslan, 2013).

- Risk almak,
- Yenilikçi olmak,
- Fırsatlara odaklanmış olmak,
- Değişim odaklı olmak,
- Yaratıcı olmak,
- Proaktif olmak,
- Gelişmiş iletişim becerisine sahip olmak,
- Kararlarında ısrarcı olmak,
- Yüksek başarısı güdüsü,
- Duygusal zekâ

Aşağıdaki girişimci özelliklerini açıklamıştır (Akyürek & Şahin, 2013).

- Risk alma
- Başarma ihtiyacı
- Kontrol
- Kendine güvenme
- Yenilikçi olmak
- Yaratıcı olmak
- Belirsizliği yönetilme

Diğer taraftan girişimci bireylerin özellikleri hakkında daha farklı ve daha detaylı görüşler öne sürülmüştür. Örneğin Hisrich ve Peters başarılı girişimci bireylerin özelliklerini şu şekilde ortaya koymuştur (Hisrich & Peters, 1998):

- Kişilerle üst düzey iletişim kurabilme,
- Bireysel ve grup çalışmasına uygunluk,

- Üst Düzey çalışma isteği,
- İş sonuçlandırma azmi ve tutkusu,
- Yaratıcı düşünme,
- Yüksek düzeyde yazılı ve sözlü ifade becerisi,
- Yenilik,değişim ve dönüşüme istekli ve açık olmak,
- İkna kabiliyetinin yüksek olması,
- İleri görüşlü ve fırsatları değerlendirmesi,
- İş motivasyonu ve sevgisi,
- Liderlik ve yönetim becerisi,
- Sempatik, güvenilir ve samimi kişilik

Girişimci bireylerin özelliklerini yukarıda farklı örneklerle açıklamaya çalışılmıştır. Bu örneklerden yola çıkarak ve yapılan literatür taraması sonucun girişimci bireylerin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

- Risk alabilen,
- İletişim becerisi yüksek,
- Yaratıcı düşünen,
- Fırsatları değerlendiren,
- İleri görüşlü olmak,
- Yenilikçi olmak,
- Değişime açık olmak,
- Başarılı olma ihtiyacı duyma,
- Özgüveni yüksek olmak.

Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Girişimci kişiliğin oluşmasında temel öğeler aile, eğitim, kişisel değerler, yaş, iş tecrübesi ve rol modeller olmak üzere altı madde altında toplanabilir (Bozkurt Ö. , 2006).

Aile

Ailenin sosyal statüsü, ilgilendikleri iş kolları ve çevresi ailede bulunan bireylerin girişimcilik durumlarını etkileyen temel faktörlerden biridir. Ailede özellikle ebeveynlerin girişimci olmaları çocuklarına da örnek olduğundan o aile de yetişen bireylerin girişimcilik becerilerini önemli ölçüde etkilemesi mümkündür.

Eğitim

Girişimcilik becerisi temel olarak ailede verilmesinin yanı sıra bu becerinin geliştirilerek daha bilinçli ve donanımlı hale getirilmesi eğitimle mümkündür. Bu becerinin kişilere girişimcilik eğitimi ile finans kurumları, üniversiteler ve okullar aracılığıyla öğretim programı çerçevesinde kazandırılması hedeflenmektedir.

Kişisel Değerler

Girişimci bireylerin özellikleri başlığı altında da bahsetmiş olduğumuz risk alma, yenilikçi olma, fırsatları değerlendirme, özgüven, iletişim becerileri gibi birçok faktörü kapsayan kişisel özelliklerdir.

Yaş

Genel olarak girişimci bireylerde var olması gereken özellikler enerjik ve dinamik yapıda olmaktadır. Yapılan araştırmalar 22-55 yaş aralığını girişimciliğe başlama dönemi olarak görülmüştür.

İş Tecrübesi

Kişilerin edinmiş olduğu iş tecrübesi girişimde bulunacağı sektörü önemli ölçüde etkilemektedir. Çünkü kişinin girişimde bulunacağı sektör veya meslekte uzman olması ve bilgi sahibi olması kişinin hedeflerine ulaşmasında önemli rol oynamaktadır.

Rol Modeller

Rol modeller kişinin yakın çevresinde bulunan girişimcilik kariyerine sahip baba, kardeş, akrabalar olabileceği gibi ulusal ya da uluslararası alanda kariyer sahibi bireyler de olabilir. Bu durum girişimde bulunma ve girişim kariyerlerini geliştirmede etkili olabilir.

Sosyal Bilgiler Dersi ve Girişimcilik Becerisi

Rekabetin hızla arttığı günümüzde kalifiyeli bireylere olan gereksinimin artmasıyla girişimci birey özelliklerine sahip kişilere olan ihtiyaç çok büyük önem kazanmaktadır (Yelkikalan, Akatay, Yıldırım, & Karadeniz, 2010).Toplumdaki çoğu

insanın kendilerinde var olan bu girişimcilik ruhunu fark ederek ortaya çıkarmaları, kapasitelerini artırarak değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamaları ve bu girişimcilik ruhunun üretimsel hedeflerin büyümesine faydalı olacak biçimde değişim ve yeni fikirlere açık şekilde inşa edebilmeleri bir gereklilik olarak görülmektedir (Seçkin, 2016). Bu anlamda değişim hızı yüksek olan bu şartlara adapte olabilen, üretim imkânlarının gelişmesi ve artmasına fayda sağlayacak girişimci ve yenilikçi bireylerin yetiştirilmesi hayati öneme sahiptir. Girişimcilik bir ülkede üretimden ihracata, tarımdan sanayiye, mimariden şehirleşmeye, bilimsel çalışmalardan eğitime ve birçok sektör dahil ülkenin her alanda kalkınması ve gelişmesinin temelinde yer almaktadır. Böylece ülkenin ekonomik kalkınması ve toplumun refah düzeyinin artması yani kısacası ülkelerin uluslararası arenada yer bulması mümkün olabilmektedir. Girişimcilik kimi zaman bir kişinin tek eliyle olabileceği gibi dernekler, kurumlar ve devlet eliyle de olabilir. Girişimcilik becerisi eğitimi insanlara küçük yaşlardan başlanarak verilmeye çalışılmaktadır. Girişimcilik becerisi eğitimi için en uygun derslerden biri yapısı ve kapsamı açısından bakıldığında sosyal bilgiler dersi olarak görülmektedir. Çocuğu hayata hazırlayan sosyal bilgiler dersi toplum ihtiyaçları ile kişisel ihtiyaçları arasında denge kurabilmesi açısından önemli olarak görülebilir. Öğrencinin kendi ihtiyaçları ile toplumun ihtiyaçları arasında bütünleşmiş bir çerçevede bir denge oluşturması, nitelikli bir sosyal toplum oluşmasının ön koşulu olarak değerlendirilebilir (Saygın, 2020). Girişimcilik becerisi hayatın içinde olmasıyla beraber bir parçası olarak önemli bir yere sahip olmasından dolayı sosyal bilgiler dersinin önem verdiği becerilerden birisidir. Bu amaçlarla MEB girişimcilik becerisini önemli görerek, SBDÖP içerisinde öğrencilere kazandırılması gereken temel beceriler arasında yer vermiştir

(2018, s. 9). MEB (2005) girişimcilik becerisini; “sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dünyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve zamanda ortaya koymak veya talep görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek yada pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan beceriler” olarak, girişimciliği ise; “empati kurma, insan ilişkilerine uyumlu davranışları gösterebilme, plan yapma, planlarını uygulayabilme, risk alma, herhangi bir alanda ihtiyaç duyabilecek bir ürünün gerekliliğini sezme, ürünü planlama, üretme, pazar araştırması yapma ve pazarlayabilme gibi alt becerilerden oluşan temel bir beceri alanı olarak tanımlamıştır. MEB 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programında ise “inisiyatif alma ve girişimcilik birer yetkinlik olarak yer almış; kişinin fikirlerinin gerçek hayata

aktarma becerisini ifade ettiğini, yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında amaçlarına elde etmek için hesaplar yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerikte vurgulanmıştır. Bu yetkinlik, “herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmekte” şeklinde ifade edilmiştir. Etkili ve duyarlı bir vatandaş yetiştirmek için sosyal bilgiler dersi kapsam ve içerik açısından düşünüldüğünde çok uygun bir ders olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler ilköğretim kademesinde etkili vatandaş oluşturmak için ideal bir derstir. Hayati öneme sahip olan girişimcilik becerisi bireylere küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken bir beceridir, bu sebepten dolayı eğitim sisteminin ilk kademesinden başlanarak bireylere öğretilmesi özgüveni yüksek ve ekonomik kalkınmanın inşasında önemli rol oynayacaktır (Tahran & Fahri, 2017).

İlgili Araştırmalar

Yürütülen çalışmada Danimarka, Finlandiya, İsveç, Norveç ve Türkiye'nin ilkökul müfredatı kapsamında, öğretim programlarında ve derslerde girişimcilik becerisini kapsayan ilintili kazanımlar, içerikler, öğrenme – öğretme yaklaşımları, ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının yanında ders dışı etkinliklerle (ulusal projeler, kulüp çalışmaları, küçük okul şirketleri, eğitsel kollar vb) öğrencilere girişimcilik becerisini kazandırabilmek amacıyla yapılan etkinlikler karşılaştırılmalı olarak ortaya konulması hedeflenmiştir (Ataseven, 2022).Ulaşılan bulgulara göre; Ülkemiz dışındaki diğer ülkelerin eğitim sistemlerinde girişimcilik becerisinin ilişkin bir stratejisi ; çoğu ülkelerin ilkökul düzeyinden itibaren girişimcilik eğitiminin ilintili olduğu konuların olduğu derslerin olduğu ; Danimarka'da girişimcilik eğitimi ile ilgili konuların Zanaat ve Tasarım dersinde; Finlandiya'da Sosyal Bilgiler ve El Sanatları derslerinde; İsveç'te Yurttaşlık Bilgisi, El İşleri, Yenilik ve Yapılandırma derslerinde; Norveç'te Sanat ve El Sanatları derslerinde; Türkiye'de Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler derslerinde verildiği; girişimcilik eğitiminin Danimarka'da seçmeli derslerde; Finlandiya'da, İsveç'te ve Türkiye'de zorunlu derslerde; Norveç'te zorunlu ve seçmeli derslerde verildiği; girişimcilik eğitiminin araştırma kapsamındaki bütün ülkelerde disiplinler arası konular ve ortak becerilerle ilişkilendirildiği; araştırma kapsamına giren ülkelerden İsveç ve Türkiye'nin öğretim programlarında girişimcilik eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve

tekniklere yer verilmediği; ders dışı etkinliklerin en çok çeşitlendiği ülkenin Danimarka; en az çeşitlendiği ülkelerin ise İsveç ve Türkiye olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bilgilerden yola çıkılarak; Ülkemizde öğrencilere kazandırılmak üzere girişimcilik becerisi eğitimi üzerine bir planlama ihtiyacı olduğu; bu becerinin bütün okul ve eğitim kademelerinde alınması gerektiği; girişimcilik becerisinin öğretimi konusunda örgün eğitim dışında çalışmaların artırılması, daha farklı düzeylerde genişletilmesi ve ilettilmesinin kaçınılmaz bir sonuç olduğu kanısına ulaşılmıştır.

Çağrıtekin (2021) çalışmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metin etkinliklerini girişimcilik becerisi açısından incelemiş; yapılan inceleme sonucunda araştırma sonucunda ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer verilen konularda işlenen parçalarda girişimcilik becerilerine değinildiği ve bu uygulamaların metin ve Türkçe dersi kazanımlarıyla ilgili uyum içinde olduğu tespit edilmiştir. Ancak "üretim, fikir, risk, yenilik" terimleri açısından değerlendirildiğinde yeterli olmadığı görüldüğü sonucu bu uygulamaların girişimcilik becerisi ile direk olarak örtüşmediği bulgularına ulaşılmıştır.

Budak (2019) yaptığı çalışmada 2018 yılında yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programları'ndaki girişimcilik becerisinin öğretmenlerden alınan fikirlere göre değerlendirilmesi yapılmış; yapılan araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğretmenler, SBDÖP'te bulunan girişimcilik becerisine ilişkin kazanım ve etkinliklerin yeteri düzeyde olmadığı, derinlik ve detay olarak yeterli düzeyde olmadığı belirtmişlerdir.

Baysal ve Özkul (2009) ilköğretimin ilk beş yılında okutulan Türkçe ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimci, girişimcilik kavramları ve bunlarla alakalı sözcüklere ne kadar yer verildiğini tespit etmek amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Yapılan çalışma neticesinde yalnızca ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında girişimci/girişimcilik kelimelerinin geçtiği ve girişimcilikle ilgili örnek bir metnin yer aldığı görülmüştür.

İn (2015) yaptığı çalışmada, 1968-2012 yılları arasında 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin nasıl ele alındığını araştırmaya çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda kitaplarda kişisel, iletişimsel ve ekonomik kategorilerde girişimciliğe yer verildiği belirlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada SBDÖP (2018) ve sosyal bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin yer alma durumu ortaya koymak amaçlandığından araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinin en belirgin özelliklerinden biri de bilgilere direk merkezinde ulaşılmasıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2013). Nitel araştırmalarda yazılı ve görsel (film, fotoğraf, video kaydı vb.) dokümanlar kullanılmaktadır (Baş & Akturan, 2008). Gözlem, görüşme ve doküman analizi ile elde edilen veriler öncelikle kodlanmaktadır. Kodlama işlemi

yapıldıktan sonra sentezlenerek bulgulara ulaşılmaktadır. Nitel veri analizinin temel süreçlerini elde edilen verilerin düzenlenmesi, özetlenmesi, yorumlanması oluşturmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2013). Çalışmanın yapısına uygunluk bağlamında nitel araştırma yöntemlerinden Durum Çalışması deseninden faydalanılmıştır. Creswell (2007)' e göre durum çalışması; kısıtlanmış bir ya da birden daha çok konunun çoklu veri kaynakları kullanılarak daha detaylı olarak incelenen nitel araştırma çeşitlerinden biridir. Durum çalışması bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır. Nitel araştırma yöntemleri arasında en çok tercih edilenlerden biri olan durum çalışması yeni bilgilerin elde edilmesinde etkili bir durumdur (Alacapınar & Sönmez, 2019).

Çalışmanın Dokümanları

Üzerinde çalışması yapılan araştırma konusunun dokümanları 2018 SBÖP rehberliğinde 2020-2021 yılı Eğitim-Öğretim sürecinde ülkemiz genelinde ortaokullarda müfredatında mevcut olan 5.,6.,7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitapları oluşturmaktadır.

Her sınıf düzeyinden bir (1) adet toplamda üç 3 adet Milli Eğitim Bakanlığı yayınları olan ders kitapları seçilmiştir.

Çalışmanın dokümanı olan <https://www.eba.gov.tr/> Internet adresinden erişilen ders kitaplarının künyelerine aşağıda yer verilmiştir.

- Evergin, Ö.F. Özkan, J. Öztürk, F.(2018). *5.Sınıf Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler ders kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yıldırım, C. Kaplan, F. Kuru, H. Yılmaz, M.(2019). *6. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Gültekin, G. Akpınar, M. Nohutçu, M. Özerdoğan, P. Aygün, S.(2019). *7.Sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Verilerin Toplanması, Çözümlemesi ve Yorumlanması

Yapmış olduğumuz çalışmada kullanılan doküman inceleme yöntemi ile SBÖP(2018) ve sosyal bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin mevcut olup

olmadığı ve yer alma durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Doküman incelemesi, üzerinde çalışılması amaçlanan konu hakkında bilgi veren resmi ve özel olarak oluşturulan her türlü belgenin incelenmesidir (Alacapınar & Sönmez, 2019)). Ders kitaplarının incelenmesi ve ulaşılan bilgilerin analizinde betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel analiz daha çok nitel araştırmalar ve doküman incelemede kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde ulaşılan bilgilerin sentezlenmiş bir şekilde bireylere sunulması amaçlanır. Bu analiz yönteminin kullanılmasının sebebi; ulaşılan bilgilerin orijinaline uygun olarak yorumlanarak okuyucuya bir plan çerçevesinde mevcut gerekçeleri sunmasına imkân vermesidir (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Toplanan veriler, güvenilirliği sağlamak amacıyla öncelikle 1.sınıf eğitimi alanı uzmanı ve 2 sosyal bilgiler eğitimi alan uzmanı tarafından ayrı ayrı ele alınarak analiz yapılmıştır. Bu analizlerin sonucunda, toplanan bilgilerin karşılıklı olarak tutarlılığı ortaya koyulmuştur. Yapılan veri analizinin güvenilirliği; $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ formülü üzerinden sonuca ulaşılmıştır (Huberman & MB, 1994). Bunun sonucunda kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik % 80 olarak bulunmuştur. Bu çerçevede elde edilen ve belirli temalar altında toplanan bulgular, öne çıkan özelliklerine, ortak ve farklı boyutlarına göre literatür ışığında tartışılmıştır.

Araştırmada öncelikle 2018 SBDÖP incelenerek programda bulunan tema, bölüm başlıkları ve kazanımlarda girişimcilik becerisinin yer alma durumu tablolar halinde sunulmuştur. Daha sonra 2018 SBDÖP içerisinde geçen girişimcilik becerisiyle ilintili olan kazanımların 5.6.7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında karşılığının olup olmadığı incelenmiş ve şekiller tablosu halinde sunulmuştur. Sosyal bilgiler ders kitaplarında karşılığı olan kazanımların öğretiminde kullanılan etkinlikler girişimcilik becerisi açısından şekiller tablosu olarak sunulmuştur.

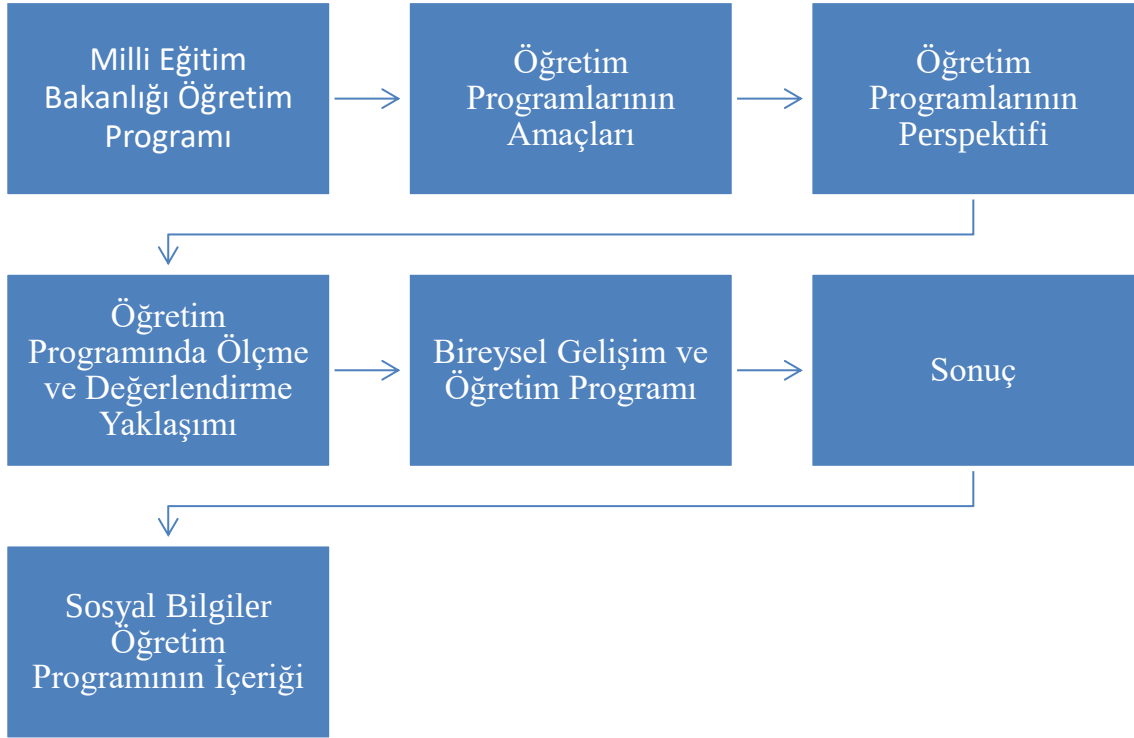
BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde SBDÖP (2018) ve sosyal bilgiler ders kitaplarında girişimcilik becerisinin yer alama durumuna yönelik elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın İçeriği Açısından Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi SBDÖP'nin (2018) içeriğinde girişimcilik becerisinin yer alma durumu nasıldır? şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada ilk olarak şekil 1'de 2018 SBDÖP'nin içeriğinde yer alan başlıklara yer verilmiştir.

Şekil 1. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İçeriği

(MEB, 2018)

Yukarıdaki şekilde 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı yedi (7) başlık halinde verilmiştir. Bu başlık altındaki veriler incelenerek girişimcilik becerisinin yer aldığı kısımlar tespit edilerek sunulmuştur.

“*Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Programı*” ana başlığı altında günümüzde hızla gelişen ve değişen teknolojik bir çağda bireyde olması gereken özellikler olarak yapılan tanımla: “Günümüzde hızla değişen ve gelişen teknolojik bir dönemde bilgiyi hayatında etkin olarak kullanan, yeni bilgiler ortaya koyarak, eleştirel düşünebilen, çözüm odaklı, iletişim becerilerine haiz, kararlı, girişimci ve empati becerisine sahip, içinde yaşadığı toplum ve kültüre fayda sağlayan birey çerçevesini tanımlamaktadır.”(SBÖP, 2018, s.3). Öğretim programı bu tanımlamayı yaparken bireyin girişimci olması gerektiğine de belirtmiştir.

“*Öğretim Programının Amaçları*” ana başlığı incelendiğinde bu programın dört amacından üçüncüsünde “İlköğretim öğrenimini tamamlayan öğrencilerin kazandıkları yetkinlikleri daha ileri seviyelere taşıyarak milli ve manevi değerleri içselleştirmiş, hak ve sorumluluklarının bilincinde olarak ifa eden “Türkiye Yeterlilik Çerçevesi’nde” ve

temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak.” İfadelerinde girişimciliğe vurgu yapılmaktadır (SBÖP,2018, s.3). “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” ilerleyen öğretim programları bölümünde detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

“Öğretim Programlarının Perspektifi” bölümünün alt başlığı olan “Yetkinlikler” alt başlığında sekiz anahtar yetkinlikten bahsedilmektedir. Bu yetkinlikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Yetkinlikler Tablosu

SBÖP Yetkinlikler Tablosu
• Anadilde iletişim • Yabancı dillerde iletişim • Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler • Dijital yetkinlik • Öğrenmeyi öğrenme • Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler • İnisiyatif alma ve girişimcilik • Kültürel farkındalık ve ifade

Kaynak(SBÖP,2018)

Yetkinlik tablosu incelediğinde yedinci yetkinlik olarak inisiyatif alma ve girişimcilik görülmektedir.

İnisiyatif alma ve girişimcilik: Kişinin fikirlerini fiili olarak uygulamaya karar vermesi ve harekete geçmesidir. Fırsatları değerlendirme, risk alma, olağandışı fikirler ile amacına ulaşmak ve bu amaçlar doğrultusunda yönetim ve planlama kabiliyetini de kapsamaktadır. Kişinin çalışma hayatını ve ticari faaliyetlerine de temel beceri olarak fayda sağlamaktadır. (SBÖP, 2018, s.5)

“Sosyal Bilgiler Öğretimin Programı’nın Özel Amaçları” başlığını incelediğimizde 8. ve 9. amaçlarda girişimcilik ile alakalı kalkınma, ekonomi ve meslek kavramlarına vurgu yapıldığı görülmektedir.

8. amaç: Ülkenin kalkınmasında ve temel ekonomi bilgilerini kavrayarak, çokuluslu ekonomik zeminlerde yerli ekonominin önemini farkına varmaları,

9. amaç: Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,

İncelenen bir diğer başlık ise “Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Temel Beceriler”, başlığıdır. Bu temel beceriler aşağıda tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Temel Beceriler

Temel Beceriler	
1. Araştırma	14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme
2. Çevre okuryazarlığı	15. Kanıt kullanma
3. Değişim ve sürekliliği algılama	16. Karar verme
4. Dijital okuryazarlık	17. Konum analizi
5. Eleştirel düşünme	18. Medya okuryazarlığı
6. Empati	19. Mekânı algılama
7. Finansal okuryazarlık	20. Öz denetim
8. Girişimcilik	21. Politik okuryazarlık
9. Gözlem	22. Problem çözme
10. Harita okuryazarlığı	23. Sosyal katılım
11. Hukuk okuryazarlığı	24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
12. İletişim	
13. İş birliği	

25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma

26. Yenilikçi düşünme

27. Zaman ve kronolojiyi algılama

Kaynak:(SBÖP,2018)

Sosyal bilgiler temel becerileri incelediğimizde “Girişimcilik Becerisi”nin temel beceriler içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlarda Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumuna İlişkin Bulgular

Yapılan çalışmanın ikinci alt problemi “Sosyal Bilgiler Öğretim Programında girişimcilik becerisi ile ilişkili kazanımlar nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. İlgili bulgulara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Girişimcilik Becerisiyle İlgili Kazanımlar

Sınıf Düzeyleri	Girişimcilik Becerisi İle İlgili Doğrudan Kazanımlar	Kazanım Sayısı
5.Sınıf	SB.5.5.1., SB.5.5.2., SB.5.5.3., SB.5.5.4., SB.5.5.5., SB.5.5.6.	6
6.Sınıf	SB.6.5.1., SB.6.5.2., SB.6.5.3., SB.6.5.4., SB.6.5.5., SB.6.5.6.	6
7.Sınıf	SB.7.5.1., SB.7.5.2., SB.7.5.3., SB.7.5.4., SB.7.5.5., SB.7.5.6.	6
Toplam		18

Kaynak:(SBÖP,2018)

Tablo 3’te sosyal bilgiler öğretim programında doğrudan girişimcilik becerisinin verileceği kazanımlar incelendiğinde 5. ve 6. sınıf seviyelerinde girişimcilik becerisiyle ilgili her sınıf seviyesinde altı, toplamda ise on iki kazanımın olduğu görülmektedir. Her

iki sınıf seviyesinde de kazanımlar “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı içerisinde verilmiştir.

5. sınıf seviyesinde doğrudan girişimcilik becerisinin verileceği kazanımlar şu şekildedir (MEB, 2018, ss. 21-22):

SB.5.5.1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder. (Ekonomik faaliyetlerle coğrafi özellikleri ilişkilendirir.)

SB.5.5.2. Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanıır.

SB.5.5.3. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder. (Ekonomik faaliyetlerin nüfus, yerleşme, eğitim ve kültür üzerindeki etkileri üzerinde durulur.)

SB.5.5.4. Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.

SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir. (Farklı alanlarda yeni fikirler geliştiren başarılı girişimcilerin çalışmalarından örnekler verilerek öğrenciler yeni fikirler üretmeye teşvik edilir. Değişen toplumsal ilgi ve ihtiyaçlar araştırılarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler geliştirilir.)

SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.

6. sınıf seviyesinde doğrudan girişimcilik becerisinin verileceği kazanımlar ise şu şekildedir (MEB, 2018, ss. 21-22):

SB.6.5.1.Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir. (Kaynakların ülke ekonomisindeki yeri ve önemi tartışılır.)

SB.6.5.2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder. (Yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynakların önemi vurgulanır.)

SB.6.5.3. Türkiye’nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.

SB.6.5.4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.

SB.6.5.5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.

SB.6.5.6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.

İlgili kazanımların içeriğinin girişimcilik ile alakalı olan ekonomi, kaynaklar, yatırım, proje, meslek, nitelikli insan gücü gibi kavramlar etrafında şekillendiği görülmektedir.

7.sınıf seviyesinde girişimcilik becerisiyle ilgili doğrudan olmasa da dolaylı yollardan ifade edilen 6 adet kazanım tespit edilmiştir. Bu kazanımlar da diğer sınıf düzeylerinde olduğu gibi “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı içerisinde yer almıştır.

7. sınıf seviyesinde doğrudan girişimcilik becerisinin verileceği kazanımlar ise şu şekildedir (MEB, 2018, ss. 24-25):

SB.7.5.1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.

SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.

SB.7.5.3. Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir. Kızılay ve Yeşilay gibi kamu yararına çalışan yarı resmî kurumlar ile vakıf ve derneklerin çalışmalarına değinilir.

SB.7.5.4. Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır. Ahilik ve Lonca teşkilatı ile meslek odaları ve meslek okulları üzerinde durulur.

SB.7.5.5. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar. Yeni mesleklerin yanı sıra halen icra

edilen meslekleri de inceler, kendi kişisel özellikleri, yetenekleri ve ilgilerini bu mesleklerin gerekleri ile kıyaslar ve kişisel kariyerine dair kararlar alır.

SB.7.5.6. Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana getirdiği değişimleri analiz eder. E-ticaret (gerçek ürünler kadar bilgisayar oyunları gibi sanal/dijital ürünler) üzerinde durulur.

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü problemi olan “Sosyal bilgiler ders kitabında girişimcilik becerisi nasıl yer almaktadır?” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgu ve yorumlara aşağıdaki başlıklarda yer verilmiştir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu

5.sınıf sosyal bilgiler ders kitabında yer alan “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanındaki kazanımlara yönelik hazırlanan etkinliklerde girişimcilik becerisine ne şekilde yer verildiği incelenmiştir. Tespit edilen etkinliklerin kazanımlarla ilişkilendirilmesi tablo 4 de yer almaktadır.

Tablo 4. Girişimcilik becerisi İle İlgili Kazanımların Sosyal bilgiler 5. Sınıf Ders Kitabında Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanındaki Dağılımı

Kazanım	Etkinlik Sayısı
SB.5.5.1	4
SB.5.5.2.	1
SB.5.5.3	2
SB.5.5.4.	4
SB.5.5.5.	9
SB.5.5.6.	2

Toplam

22

Kaynak(SBÖP,2018)

Aşağıda girişimcilik becerisi ile ilgili kazanımların sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabında üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanındaki dağılımına ve etkinliklerle ilişkilendirilmesine yer verilmiştir.

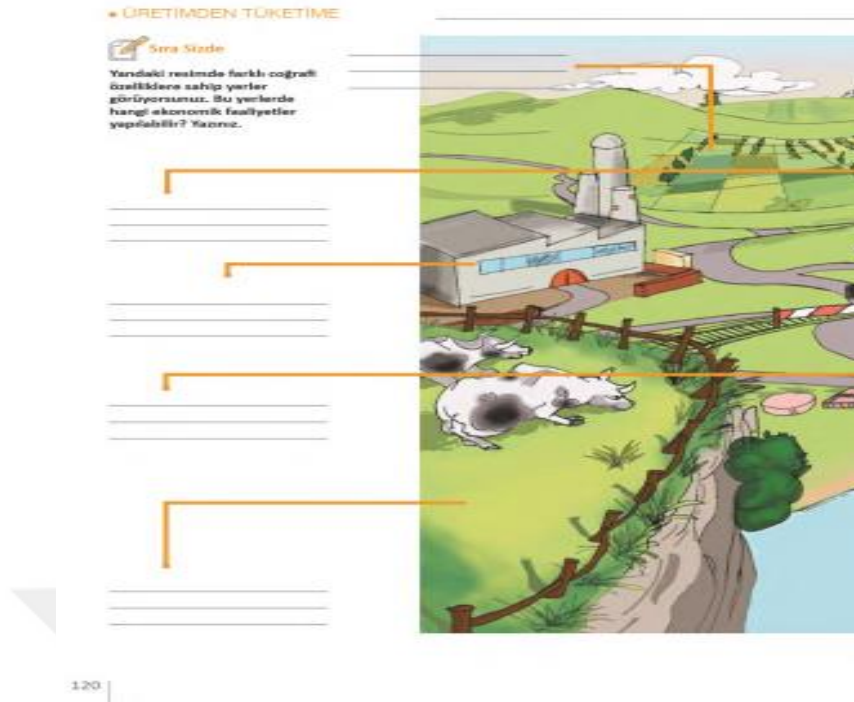
SB.5.5.1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.” kazanımının açıklaması “Ekonomik faaliyetlerle coğrafi özellikleri ilişkilendirir.” şeklindedir. Bu kazanıma yönelik ders kitabında Şekil 2 de verilen etkinlik tespit edilmiştir.

Şekil 2. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Evirgen,Özkan ve Öztürk, 2019, s118)

Derse giriş kısmında öğrencilerin dikkatini çekmek ve hazır bulunuşluk düzeyini belirlemek için bu konuda soru sorulmuştur. Öğrencilerin çevrelerinde ki üretim alanlarına dikkat çekilmiştir. Bu kazanıma ait diğer etkinlik görsellerine ise şekil 3, şekil 4, şekil 5’te yer verilmiştir.

Şekil 3. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.120)

Şekil 4. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen, Özkan ve Öztürk, 2019, s.121)

Sıra Sizde Yaşadığınız yerde yapılan ekonomik faaliyetleri araştırınız. Bu faaliyetlerin yapımında etkili olan coğrafi özellikler nelerdir? Yazınız.

1	2	3
Ekonomik faaliyet:	Ekonomik faaliyet:	Ekonomik faaliyet:
Coğrafi özellikler:	Coğrafi özellikler:	Coğrafi özellikler:

4	5	6
Ekonomik faaliyet:	Ekonomik faaliyet:	Ekonomik faaliyet:
Coğrafi özellikler:	Coğrafi özellikler:	Coğrafi özellikler:

122

Şekil 5. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Evirgen, Özkan ve Öztürk, 2019, s.122)

Yukarıda verilen üç etkinlikte de öğrencilerin yakın çevresindeki ekonomik faaliyetlerin farkına varılması, coğrafi özelliklerle ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır.

Üretmek, üretim alanlarını fark etmek girişimcilik becerisi ile alakalı kavramlar arasında düşünülmektedir. Öncelikle ilgili etkinliklerle

SB.5.5.2. *Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır.*” Bu kazanıma yönelik ders kitabında bir tane etkinlik tespit edilmiştir.

Sıra Sizde Yaşadığınız yerde yapılan ekonomik faaliyetlerle ilgili meslekleri araştırarak yazınız.

EKONOMİK FAALİYETLER	MESLEKLER

Şekil 6. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Evirgen, Özkan ve Öztürk, 2019, s.126)

Öğrencilerden ilgili kazanıma yönelik olarak çevrelerindeki ekonomik faaliyetlerle ilişkili meslekleri fark etmeleri istenmiştir. Meslek konusu da girişimcilik ile alakalı bir kavram olarak düşünülebilir. İlgili ilişkilendirme sonucunda öğrenci farklı mesleklere yönelik fikir edinebilir.

SB.5.5.3. *Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.*” kazanımının açıklaması “Ekonomik faaliyetlerin nüfus, yerleşme, eğitim ve kültür üzerindeki etkileri üzerinde durulur.” şeklindedir. Bu kazanıma yönelik ders kitabında iki tane etkinlik tespit edilmiştir.

EKONOMİ VE YAŞAMIM

Bir yerde yapılan ekonomik faaliyetler orada yaşayan insanların hayatını nasıl etkiler? Tartışınız.

Şekil 7. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen, Özkan ve Öztürk,2019, s.127)

Sıra Sizde

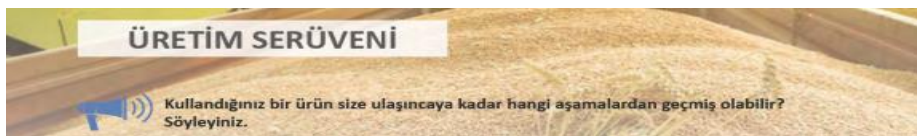
Sizin yaşadığınız yerde ekonomik faaliyetleri etkileyen benzer bir durum yaşandı mı? Yaşandıysa bu durum insanların yaşamında nasıl bir değişime neden oldu?

Şekil 8. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.129)

Yukarıdaki iki etkinlikte de sorulan sorularla ekonomi ve insan yaşamı ilişkisi irdelenmiştir.

SB.5.5.4. *Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.*” Kazanımına yönelik dört etkinlik tespit edilmiştir. İlgili etkinliklere şekil 9, şekil 10, şekil 11 ve şekil 12 de yer verilmiştir.

Şekil 9. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.130)

Şekil 10. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.130)

Şekil 11. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.131)

Yukarıdaki üç etkinlikte de bir ürünün üretimden tüketime geçirdiği sürece dikkat çekilmiştir. Verilen okuma parçasında buğdayın yetiştirilmesinden ekmeğe tüketimine kadar olan süreç ifade edilmiş ve bir ürününün üretim, dağıtım ve tüketim ağına dikkat çekilmiştir.

Şekil 12. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.134)

Bu etkinlikte ise birden çok ürün verilerek bu ürünlerin ekonomik süreçlerinin araştırılması istenmiştir.

SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.” kazanımın açıklaması “Farklı alanlarda yeni fikirler geliştiren başarılı girişimcilerin çalışmalarından örnekler verilerek öğrenciler yeni fikirler üretmeye teşvik edilir. Değişen toplumsal ilgi ve ihtiyaçlar araştırılarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler geliştirilir.” şeklindedir. Bu kazanıma yönelik dokuz etkinlik tespit edilmiştir. İlgili etkinlikler şekil 13, şekil 14, şekil 15, şekil 16, şekil 17, şekil 18, şekil 19, şekil 20 ve şekil 21 de yer almaktadır. İlgili etkinliklerin ortak noktası girişimcilik, girişim, girişimci bireylerin özellikleri konularına doğrudan dikkat çekilmesidir.

EKONOMİ İÇİN YENİ FİKİRLER

Girişimcilik kavramından ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

Şekil 13. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.135)

Girişimcilik kavramından ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

Nuri Demirağ, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın inşaatının ilk müteahhitlerindendir. Türkiye'nin 10 bin km'lik demiryolu ağının 1250 km'lik bölümünün inşasını gerçekleştirmiş ve Nuri Demirağ'a bu nedenle Mustafa Kemal Atatürk tarafından "Demirağ" soyadı verilmiştir. Cumhuriyet döneminin sayılı zenginleri arasına girmiş yeni fikirlerle açık olması ve çalışkanlığı ile tanınmış bir iş adamıdır.

Nuri Demirağ, Türkiye'de uçak fabrikasının kuruluşu, paraşüt üretimi gibi ilkleri gerçekleştirmiştir. Demirağ, demiryolu yapımı yanında büyük inşaat projeleri de gerçekleştirmiştir.

Devrin en zengin iş adamı olan Nuri Demirağ, 1936 yılında Türkiye'nin ilk uçak fabrikasını kurmak için girişimlere başladı. O yıllarda ordunun uçak ihtiyacı halktan ve zengin işadamlarından toplanan bağışlarla karşılanıyordu.

5.48 - Gök Okulu Öğrencileri Mezuniyet Töreni

Şekil 14. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.135)

İstanbul'da fabrika inşa edildi. Deneme uçuşlarını yapabilmek için Yeşilköy'de arazi satın aldı. Bu alan, günümüzde Uluslararası İstanbul Atatürk Havalimanı olarak kullanılır.

Uçakların planını Türkiye'nin ilk uçak mühendislerinden Selahattin Reşit Alan çizdi. 1936'da ilk tek motorlu uçak üretildi. İlk uçak siparişini 1938 yılında Türk Hava Kurumu (THK) verdi.

5.50 Gök Okulu öğrencileri Nuri Demirağ'ı selamlıyor

Şekil 15. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.136)

1941'de tamamen Türk yapımı ilk uçak İstanbul'dan Sivas Divriği'ye uçtu. Nuri Demirağ'ın oğlu ve pilot yetiştirmek için kurulan Gök Okulu'nun ilk mezunlarından olan Galip Demirağ, bu uçuşta pilot idi. Kurulan fabrika 1950'li yıllarda kapandı.

5.51 • Nu.D 36 Tipi 5 Uçak Gösteri Uçuşunda

Sıra Sizde

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Nuri Demirağ hangi alanlarda çalışmalar yapmıştır?

Yaptığı çalışmalar ülke ekonomisine ne tür katkılar sağlamıştır?

Nuri Demirağ hangi kişilik özelliklerine sahiptir?

136 |

Şekil 16. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.136)

Yukarıda verilmiş olan etkinliklerde bu kazanımın açıklama kısmında da belirttiği gibi “Farklı alanlarda yeni fikirler geliştiren başarılı girişimcilerin çalışmalarından örnekler verilerek öğrenciler yeni fikirler üretmeye teşvik edilir. Değişen toplumsal ilgi ve ihtiyaçlar araştırılarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler geliştirilir.” Bu doğrultuda geçmiş yıllarda büyük bir girişimci olan ve ülke çapında girişimleri olan iş insanı Nuri Demirağ'ın biyografisine yer verilerek, girişimci bireyin özelliklerine dikkat çekilmiştir.

PTT “Dron”larla Kargo Teslimatı Yapacak!

Dünya devi teslimat şirketleri gibi PTT de insansız hava aracıyla kargo teslimatı yapmayı hedefliyor.

Bazı dünya devi şirketlerin dron ile kargo teslimatı konusunda attığı adımlardan sonra yenilikçi şirketler de bu alanda çalışmalar yürüttüğünü açıkladı. Ülkemizde de dron ile teslimat konusunda bazı haberler gelirken PTT de bu alanda bir proje hazırladığını söyledi.

PTT Genel Müdürü katıldığı bir yayında PTT’nin dron ile kargo taşıma projesinden bahsetti. Dron adı verilen insansız hava aracı ile kuryeye ihtiyaç duyulmadan alıcıya kargonun teslim edilmesi sağlanıyor.

Özellikle PTT gibi asırlardır bu alanda hizmet veren bir kurumun dron ile teslimat konusunda adımlar atması ülkemizdeki diğer teslimat odaklı şirketler için de örnek olabilir.

Genel Ağ haberi, 16 Eylül 2016 (Düzenlenmiştir.)

Dağıtımda dron kullanımı ne gibi kolaylıklar sağlayabilir? Tartışınız.

Şekil 17. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.137)

Öğrencilerden Yumurtanın Raf Ömrünü Uzatan Proje

Afyonkarahisar’da Süleyman Demirel Fen Lisesi 10’uncu sınıf öğrencileri, yumurtanın raf ömrünü 2,5 aya çıkaran proje hazırladı.

Keçiboynuzundan elde edilen karışımı kullandıkları proje ile TÜBİTAK 47. Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmasının Eskişehir Bölge Elemelerinde birinci olan Mustafa Can Kiftci ve Barış Akarca, üzeri kirli olmasına rağmen yumurtaların neden yıkanmadan buzdolabına konulduğunu merak ettiklerini söylediler.

Annesinin yıkanan yumurtaların bozulduğunu söylemesi üzerine Kiftci bir araştırma yaptı. Araştırmanın sonunda, yıkanan yumurtanın üst katmanındaki zararın bozulduğunu, gözeneklerin açıldığını ve bakterilerin içeriye daha hızlı girebildiğini gördü.

Bunun üzerine Kiftci ve arkadaşı Akarca yumurtanın yıkandıktan sonra bozulmadan saklanabilmesi için bir proje geliştirdiler. Mikrop öldürücü özelliği bulunan keçiboynuzu çekirdeklerinden elde ettikleri tozla, bir jel hazırladılar. Bu jeli yıkanmış yumurtanın yüzeyine sürerek yumurtayı buzdolabında saklanabilecek hâle getirdiler.

5.53

Genel Ağ haberi, 8 Nisan 2016 (Düzenlenmiştir.)

Haberdeki öğrencilerin yaptığı proje ülke ekonomisine nasıl bir katkı sağlayacaktır? Söyleyiniz. Haberdeki öğrencilerin projelerinde iş birliği yapmalarının önemi nedir? Tartışınız.

Şekil 18. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019, s.139)

Genç Mucidin İcadı Engelliler İçin Yeni Bir Umut Oldu

26 yaşındaki Türk mucit Mehmet Türker'in icat ettiği cihaz, engellilerin umudu oldu. Cihaz sayesinde engelliler ellerini kullanmadan sadece kafa hareketleriyle bir telefonu, tableti, bilgisayarı, TV'yi kullanabilecek.

Türker, neden böyle bir proje yapma gereği duyduğunu şu şekilde aktardı: "Bir arkadaşımız denize atlaması sonucunda boyun felci oldu. Arkadaşımızın hayatını kolaylaştırmak için çözüm arayışına girdik. Başlangıçta ticari olarak üretmek amacımız yoktu. Fakat diğer engelliler de yararlansın diye seri üretime başladık."

Türker, engellilerin başkalarının yardımına ihtiyaç duymadan işlerini yapabileceği bir projeyi gerçekleştirmeyi hedeflediğini söyledi.

Genel Ağ haberi, 15 Nisan 2016 (Düzenlenmiştir.)

Haberde adı geçen buluş engellilerin hayatını ne kadar kolaylaştırabilir? Tartışınız. Siz engellilerin hayatını kolaylaştırmak için neler yapmayı düşünüyorsunuz? Anlatınız.

Şekil 19. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Evirgen, Özkan ve Öztürk, 2019, s. 139)

Türk Tasarım Ekibine Üç Madalya

Toplumların gündelik hayatlarında yaşam kalitesini artıran ve küresel problemlere çözüm öneren ürünleri tanıtmak ve yaygınlaştırmak amacıyla düzenlenen "Avrupa Ürün Tasarım Ödülleri" yarışmasının sonuçları açıklandı. ODTÜ Öğretim Üyesi Hakan Gürsu ve Designnobis ekibi, tasarladıkları endüstriyel ürünler ile biri altın olmak üzere üç ödüle layık görüldü.

"Sığınmacı Barınma Ünitesi" tasarımı "Sosyal Sorumluluk İçin Tasarım" kategorisinde gümüş madalya aldı. Savaş veya doğal afet sonrası durumlarda kullanılmak üzere geliştirilen sığınmacı barınma ünitesi, çadır gibi geçici çözümlerin ötesinde güvenlik, kişisel alan ve korunma sağlıyor. Dört kişilik bir ailenin temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek yaşam alanı sunan ünite, eşyalarıyla birlikte kuruluma hazır bir paket olarak geliyor.

Duş ve tuvalet modülü de bulunan ürün, çatıda yağmur suyunu toplayarak bunun temiz su olarak kullanılabilmesini sağlıyor.

Genel Ağ haberi, 5 Nisan 2017 (Düzenlenmiştir.)

5.55

5.56

Savaş ve afet durumlarında zor şartlar altında yaşayan insanlar için neler yapılabilir? Fikirlerinizi söyleyiniz.

Şekil 20. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Evirgen, Özkan ve Öztürk, 2019, s.139)

Bu etkinlikte öğrencilerin arkadaşlarıyla gurup çalışması ve işbirliğiyle yeni fikirler üretmek sunum yapmaları hedeflenmiştir. Girişimcilik ruhunun temelinde de yeni ve farklı fikirlerin üretilmesi yatar. Öğrencileri araştırmaya, düşünmeye sevk ederek onların yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

“SB.5.5.6. *Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.*” kazanımında ise iki etkinliğe yer verilmiştir. İlgili etkinlikler şekil 22 ve şekil 23 te yer almaktadır.

Arda hafta sonu kahvaltı hazırlayan annesi ve babasına yardım ediyordu. Annesi buzdolabını açtığında peynirin bittiğini fark etti. Arda'dan hemen sokağın köşesinde bulunan marketten peynir almasını istedi.

Arda peyniri alıp dönünce kahvaltılarını yapmaya koyuldular. Ancak peynirden hiç hoş olmayan kokular geliyordu. Anlaşılan peynir bozuktur. Annesi kutunun üzerinde yazan bilgilere baktığında son kullanma tarihinin de geçmediğini gördü.

Arda peyniri atmak zorunda olduklarını ve paralarının boşa gittiğini düşünerek üzüldü. Bunun üzerine annesi Arda ile birlikte markete gitti. Marketteki görevli peyniri incelediğinde gerçekten bozuk olduğunu anladı. Arda'nın alışveriş esnasında aldığı fişi kontrol ederek peyniri yenisi ile değiştirdi. Bu olayda Arda'nın kafasında pek çok soru işareti belirmişti. Eve dönerken annesine aşağıdaki soruları sordu. Bu sorulara annesi ne cevap vermiş olabilir?

Peynirin üzerinde neden son kullanma tarihi var?

Marketteki görevli neden alışveriş fişini kontrol etmek istedi?

Bozulan her şeyi yenisi ile değiştirebilir miyiz? Neden?

Satıcı ürünü değiştirmek istemezse ne olur?

Tüketici hakları ile ilgili başvurabileceğimiz kuruluşlar hangileridir?

Şekil 22. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen, Özkan ve Öztürk,2019, s.143)

Verilen örnek olayda herkesin günlük hayatta karşılaşılabileceği bir metin seçilerek tüketicinin haklarına değinilmiştir. Doğrudan girişimcilikle alakalı bir kazanım değildir.

Arda'nın satın aldığı bozuk peynirle ilgili sorununu satıcı ile çözemediğini varsayarak aşağıdaki dilekçeyi kişisel bilgiler dışında onun adına doldurunuz.

**T.C.
BEYLİKDÜZÜ KAYMAKAMLIĞI
Tüketici Sorunları İlçe Hakem Heyeti Başkanlığına**

Şikâyet Eden _____ :

Adı Soyadı _____ :
TC. Kimlik No _____ :
Adresi _____ :
Telefon / Faks _____ :

Şikâyet Edilen _____ :

(Satıcı / Sağlayıcı) _____ :
Şikâyet Tarihi _____ : .../.../20..
Şikâyetin Parasal Değeri _____ :
Vergi No _____ :

Şikâyetin Konusu _____ :
 (Ayıplı Mal / hizmet) (Yalnız Birini seçebilirsiniz)
☐ Bedelin iadesi ile birlikte yapılan sözleşmenin veya alışverişin iptalini istiyorum.
☐ Ayıplı malın/hizmetin yenisi ile değiştirmesini talep ediyorum.
☐ Ayıplı malın/hizmetin ücretsiz tamir ve bakımını istiyorum.
☐ Ayıplı malın/hizmetin bedelini tarafıma iadesini talep ediyorum.
☐ Ayıplı malın/hizmetin bedelini yasal faizi ile tarafıma iadesini talep ediyorum.

Tüketici Sorunu İçin Satıcıya Başvurdu mu? Başvurdu ise sonucu ne oldu:

Şikâyetin Açıklaması _____ :

Talep _____ : 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereği işlem yapılmasını arz ve talep ederim. .../.../20..

Şekil 23.5. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Evirgen,Özkan ve Öztürk,2019:144)

Bu etkinlikte ise bir önceki örnek olay üzerinden yola çıkarak kişinin bu gibi durumlarda tüketici olarak hakkını resmi kurum aracılığıyla dilekçe ile nasıl savunabileceği örneklendirilmiştir. Doğrudan girişimcilikle alakalı bir kazanım değildir.

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu

6.sınıf sosyal bilgiler ders kitabında yer alan “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanındaki kazanımlara yönelik hazırlanan etkinliklerde girişimcilik becerisine ne şekilde yer verildiği incelenmiştir. Tespit edilen etkinliklerin kazanımlarla ilişkilendirilmesi tablo 5 de yer almaktadır.

Tablo 5. Girişimcilik Becerisi İle İlgili Kazanımların 6. Sınıf Sosyal bilgiler Ders Kitabında Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanındaki Dağılımı

Kazanım	Etkinlik Sayısı
SB.6.5.1	2
SB.6.5.2.	2
SB.6.5.3	3
SB.6.5.4.	3
SB.6.5.5.	2
SB.6.5.6.	3
Toplam	15

Kaynak(SBÖP,2018)

Aşağıda girişimcilik becerisi ile ilgili kazanımların 6.sınıf sosyal bilgiler ders kitabında üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanındaki dağılımına ve etkinliklerle ilişkilendirilmesine yer verilmiştir.

6.sınıf seviyesinde girişimcilik becerisiyle ilgili 6 adet kazanım tespit edilmiştir. Kazanımlar;

SB.6.5.1.“*Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.*” kazanımın açıklamasında“Kaynakların ülke ekonomisindeki yeri ve önemi tartışılır.” denilmektedir. İlgili kazanıma yönelik etkinliklere şekil 24’te yer verilmiştir.

Şekil 24. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.161)

Şekil 24’te toprağın ekonomik faaliyetlerle olan ilişkisine yer verilmiş; öğrencilerden uygun ekonomik faaliyetlerin bulunması istenmiştir. Ekonomik faaliyetlerin fark edilmesi girişimcilik becerisi ile dolaylı ilişkilidir.

SB.6.5.2.“Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.” kazanımının açıklamasında “Yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynakların önemi vurgulanır.” ifadelerine yer verilmiştir. İlgili etkinlik şekil 25 ve şekil 26 da yer almaktadır.

Araştırılmalı

Fosil enerji kaynaklarının küresel ısınmayı nasıl etkilediğini araştırarak bulduğunuz sonuçları sınıftınızda paylaşınız.

Doğal Kaynaklar Sınırsız Değildir

Şekil 25. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.174)

Sıra Sizde

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanı “✓”, yanlış olanı “X” sütununun altına işaretleyiniz.

	✓	X
1. Fosil enerji kaynakları kömür, petrol, doğal gazdır.>	☒	☐
2. Rüzgâr enerjisi, yenilenemeyen enerji kaynağıdır.>	☐	☐
3. Atmosferi en fazla kirleten fosil enerji kaynağı taş kömürüdür.>	☐	☐
4. Yenilenebilir enerji kaynakları çevre dostudur.>	☐	☐
5. Ülkemiz petrol bakımından zengin bir ülkedir.>	☐	☐

Şekil 26. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.174)

İlgili etkinlikte ders öncesinde öğrencilere araştırma konusu verilerek derse ön hazırlık yapmaları sağlanmıştır. Uygulanan doğru yanlış testi ile enerji kaynakları konusu pekiştirilmiştir. Fakat her iki etkinlikte girişimcilikle doğrudan ilişkili değildir.

SB.6.5.3. *Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.* "kazanımına ait etkinliklere şekil 27 ve şekil 28 de yer verilmiştir.

Okuyalım Öğrenelim

Bir Proje Hikâyesi

Benim adım Aylin, 6. sınıf öğrencisiyim. Küçük bir köyde yaşıyorum. Yaşadığım köy, rüzgârın sürekli estiği, ulaşım imkânlarının kolay olduğu bir coğrafyada yer almaktadır.

Bir gün bisikletimin önüne rüzgârdan dönen bir pervane taktım. Bisikletim hızlandıkça daha da hızlı dönen pervane çok eğlenceliydi. Bu eğlenceli durum öğretmenimizin verdiği bir projede bana ilham kaynağı oldu. Çünkü yaşadığım yerde sürekli esen rüzgârdan mutlaka başka alanlarda da yararlanılabildik. Elimdeki pervaneyi dedemin bana verdiği dinamoya bağladım. Dinamonun diğer ucuna da küçük bir lamba taktım. Rüzgâr estikçe pervane dönmeye başladı. Dönen pervane dinamo sayesinde elektrik üretilip lambanın yanmasını sağladı. Lambanın yandığını görünce çok sevindim. Babam, yaptığım bu icadı evimizde aydınlatmada kullanabileceğimizi söyledi. Daha büyüğümü evimizde uygulayarak evimizin aydınlatılmasında kullanmaya başladık.

Okulunda TÜBİTAK 4006 projesine de bu ürünümle katıldım. Projem okulda öğretmenlerimin çok dikkatini çekti. Okul müdürümüz kaymakamlık ile görüşerek projeme destek verilmesi ve bu projenin daha da geliştirilerek köyümüzün aydınlatılmasında kullanılması için yardım istediğinde bulundu. Köyümüzde esen rüzgâr, devletimizin desteği sonucunda yatırıma dönüştürüldü ve köyümüze rüzgâr türbinleri kuruldu. Artık köyümüzde daha az maliyetle temiz enerji üretilip kullanılmaktadır.

Komitayon tarafından yazılmıştır.

Aylin'in yaşadığı yer yatırım yapmak için gerekli olan hangi şartlara sahiptir? Tartışınız.

Şekil 27. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Yıldırım,Kaplan,Kuru ve Yılmaz,2019:178)

Verilen etkinlikte Aylin adında bir öğrenci üzerinden anlatılan hikâyeden faydalanılarak coğrafi özelliklerin girişimcilğe etkisine dikkat çekilmiştir.

Yaşadığımız yerin coğrafi şartlarını düşünerek aşağıda verilen yatırım projesinden hareketle bir yatırım projesi hazırlayıp sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Proje Örneği

Projenin Adı: Zeytinyağı üretiyorum.

Projenin Konusu: Muğla ilinde zeytinyağı üretiminin yaygınlaştırılması, zeytinyağı fabrikalarının artırılması ve ülke ekonomisine kazanç sağlanması.

Projenin Amaçları:

- Zeytinyağı üretiminin ham maddesi için zeytin tarımını yaygınlaştırmak.
- Boş arazileri zeytin ağaçları dikilerek tarıma kazandırmak.
- Dikilen zeytin ağaçları sayesinde erozyonu önlemek.
- Kendine özgü zeytin ve zeytinyağı üretimiyle Muğla'yı tanıtmak.
- Kurulan zeytinyağı üretim tesisleri ile bölge halkına iş imkanı sağlamak.
- Üretilen zeytinyağının ihracatı sayesinde ülke ekonomisine katkıda bulunmak.

Yatırım Yapılan Yer: Zeytinyağı üretimi için gerekli olan şartları taşıyan (iklim ve yer şekilleri, ulaşım, pazarlama vb.) Muğla ve çevresi

Pazarlama: Üretilen zeytinyağının reklamını yaparak ülke içinde pazarlanması ve ardından ihracatının gerçekleştirilmesi.

Projenin Adı:

Projenin Konusu:

Projenin Amaçları:

Yatırım Yapacağım Yer:

Pazarlama:

Şekil 28. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.179)

Etkinlikte önce bir proje örneği verilmiştir. İlgili örnekten yola çıkarak öğrencilerin bir proje üretmeleri istenmiştir. Burada fikir üretmeleri temelinde öğrencilerin yaratıcılık ve yenilikçi düşünme, araştırma gibi becerilerin yanı sıra girişimcilik becerilerinin de geliştirilmesi hedeflenmektedir, diyebiliriz.

SB.6.5.4. “*Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.*” kazanımına ait etkinlikler şekil 29, şekil 30 ve şekil 31 de yer verilmiştir.

Şekil 29. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz,2019, s.180)

5.31

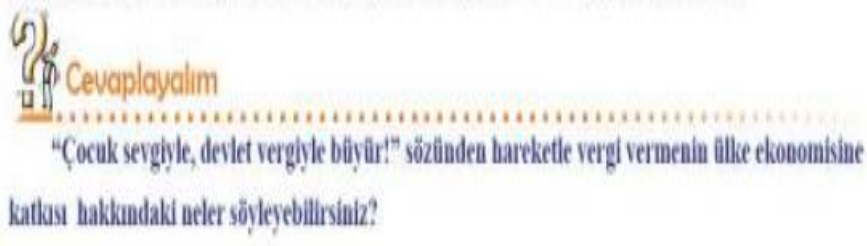

Cevaplayalım

Verilen afişleri inceleyiniz. Afişlerde verilen bilgilere göre fiş ya da fatura verilmediginde hakkınızı hangi yollarla savunabilirsiniz? Söyleyiniz.

Şekil 30. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.181)

Şekil 31. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.181)

Sunulan afişler ve atasözü ile vergi vermenin ülke ekonomisine katkısına vurgu yapılmaktadır. Fakat ilgili bilgiler ekonomiyle alakalı olmasına rağmen doğrudan girişimcilik ile alakalı değildir.

SB.6.5.5. “*Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.*” kazanımına ait etkinlikler şekil 32 ve şekil 33 te yer almaktadır.

Şekil 32. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.182)

Bu etkinlikte ders öncesi dikkat çekmek için öncelikle öğrencilere nitelikli insan gücünün ne olduğu ile alakalı soru sorulmuştur. Nitelikli insan gücü ülke ekonomilerinin büyümesi ve ülkelerin kalkınması açısından önem arz etmektedir.

Sıra Sizde

İşçilikten Patronluğa Uzanan Başarı Hikâyesi

Malatya'da temizlik işçisi olarak çalıştığı tekstil fabrikasında iplik üretiminden makinelerin bakımına kadar her şeyi öğrenen Şehriban ŞAHİN, Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) kendi kumaş fabrikasını kurdu.

Ailesine ekonomik katkı sağlamak için iş hayatına atılan kadın işçi, kayısı fabrikasında mevsimlik işçi olarak çalışmaya başladı. Çalıştığı şirketin tekstil sektörüne yönelmesi üzerine buradaki görevine temizlik işçisi olarak devam etti. İş yerinde temizlik yapıp personele çay dağıtırken makinelerin nasıl çalıştırılacağını ve bakımını öğrenerek müdürlüğe kadar yükseldi. Bu arada kazandığı parayla kardeşlerini de okutarak yaklaşık 10 yıl önce kendi işinin patronu oldu.

İyi yerlere gelebilmek için hem gece gündüz çalıştığını hem de bilgisayar kursuna gittiğini söyledi. "İşi daha profesyonel ve düzgün yapmaya başladık, makinelere de merakım vardı, zaman geçtikçe makineleri söküp takmaya başladım ve işi tamamen öğrendim." diye konuştu. İplikten kumaşan üretim aşamasına kadar her şeyi öğrendikten sonra işten ayrıldığını ve bir atölye kurarak ticarete atıldığını bildirdi.

Beş personelle 24 saat örne penye kumaş ürettiklerini kaydederek, "Beş makinemiz var. Aylık 60 ton kumaş üretiyoruz. Hedefim makine sayısını çoğaltarak üretimi artırmak." dedi.

Genel Ağ haberi 17/11/2017 (Düzenlenmiştir.)

5.33 - Şehriban ŞAHİN

1. Metinde, nitelikli insan gücünde olması gereken özelliklerden hangileri vardır? Yazınız.
2. Nitelikli insan gücü, ülkemiz ekonomisine hangi yönlerden katkı sağlamaktadır? Yazınız.
3. Çalışmalarıyla nitelikli insan gücünün özelliğini taşıyan kişilere çevrenizden örnekler yazınız.

Şekil 33. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.183)

Bu etkinlikte haberlere konu olan bir kişinin başarı öyküsü sunulmuş ve bu metin üzerinden sorulan sorularla ülke ekonomisinde nitelikli insan gücünün önemine vurgu yapılmıştır. Nitelikli insanlar ve başarılı girişimciler kendilerine maddi olarak fayda sağladıkları gibi, ekonomik değer yaratarak, ülke ekonomisine, işgücü istihdam ederek de, ülkesinde ki insanlara maddi yönden fayda sağlarlar. Dolayısıyla ilgili etkinlik girişimcilik ile doğrudan etkili bir örnektir.

SB.6.5.6.“İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.” kazanımına yönelik etkinlikler şekil 34 ve şekil 35 de yer almaktadır.

Şekil 34. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.184)

Araştırma

Seçmeyi düşündüğünüz mesleği tabloda verilen açıklamalar doğrultusunda araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı tabloda verilen ilgili alanlara yazınız.

Mesleğin Adı	
Mesleğin Gerektirdiği Kişilik Özellikleri	
Mesleğin Gerektirdiği Beceriler	
Mesleğin Eğitim Süreci	

Şekil 35. 6. Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2019, s.185)

İlgili etkinliklerle mesleklere dikkat çekilmiştir. Kişinin seçmek istediği meslek ile ilgili o mesleğin gerektirdiği kişilik özellikleri, beceriler, eğitim süreci ile ilgili araştırma yapılması istenmiştir. Meslek kavramı girişimcilikle alakalı bir konudur.

7.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Girişimcilik Becerisinin Yer Alma Durumu

7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında yer alan “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanındaki kazanımlara yönelik hazırlanan etkinliklerde girişimcilik becerisine ne şekilde yer verildiği incelenmiştir. Tespit edilen etkinliklerin kazanımlarla ilişkilendirilmesi tablo 6 da yer almaktadır.

Tablo 6. Girişimcilik becerisi İle İlgili Kazanımların 7. Sınıf Sosyal bilgiler Ders Kitabında Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanındaki Dağılımı

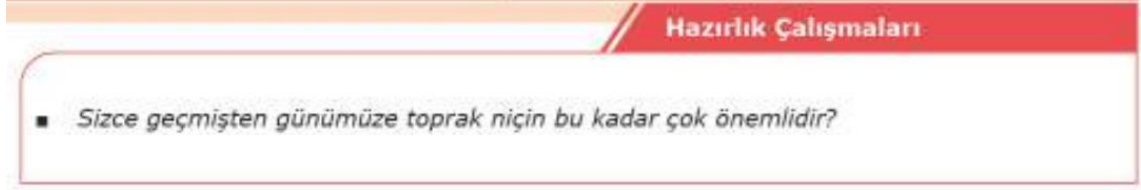
Kazanım	Etkinlik Sayısı
SB.7.5.1	8
SB.7.5.2.	3
SB.7.5.3	7
SB.7.5.4.	6
SB.7.5.5.	3
SB.7.5.6.	5
Toplam	32

Kaynak(SBÖP,2018)

Aşağıda girişimcilik becerisi ile ilgili kazanımların 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanındaki dağılımına ve etkinliklerle ilişkilendirilmesine yer verilmiştir.

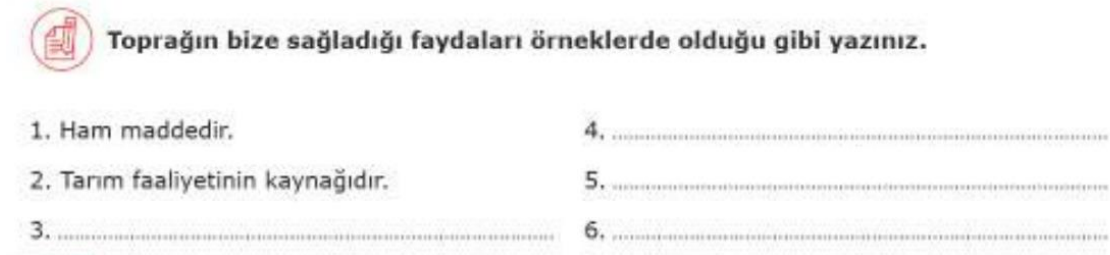
7.sınıf seviyesinde girişimcilik becerisiyle ilgili 6 adet kazanım tespit edilmiştir. Kazanımlar;

SB.7.5.1. “*Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.*” kazanımına ait etkinlikler şekil 36, şekil 37, şekil 38, şekil 39, şekil 40 da yer verilmiştir.

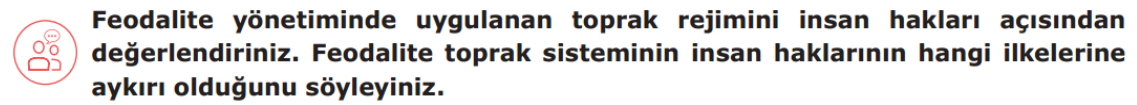
Şekil 36. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak :Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.158)

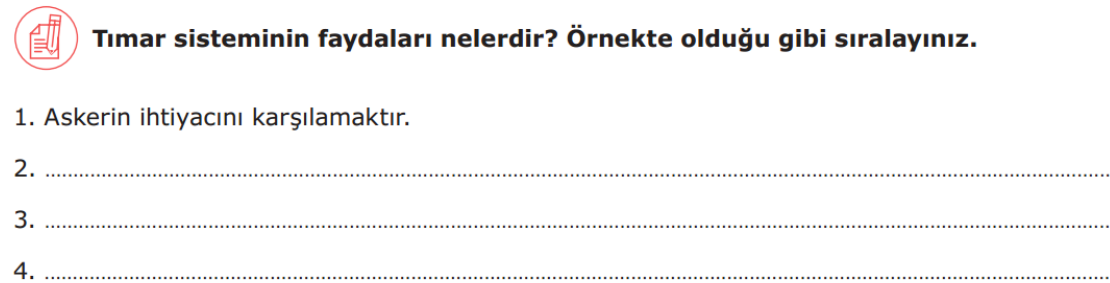
Şekil 37. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.158)

Şekil 38. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.160)

Şekil 39. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.161)

	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı:
	Devlet Su İşleri:
	Toprak Mahsulleri Ofisi:
	Ziraat Bankası:

Şekil 40. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.162)

Yukarıda verilen etkinliklerde geçmiş yıllardaki uygarlıkların toprak sistemleriyle ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Toprak ile ilgili üretimi destekleyen güncel kurumlara dikkat çekilmiştir.

SB.7.5.2. “Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.” kazanımına ait etkinliklere şekil 41, şekil 42 ve şekil 43 te yer verilmiştir.

Hazırlık Çalışmaları
Günümüzde teknolojinin daha çok hangi alanlarda ilerleme kaydettiğini söyleyebiliriz? Tartışınız.

Şekil 41. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak :Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.164)

Aşağıdaki tabloda Sanayi İnkılabı öncesi ve sonrası sosyal ve ekonomik hayat ile ilgili bilgiler numaralandırılarak verilmiştir. Bilgilerin hangisinin sosyal hangisinin ekonomik sonuçlarla ilişkili olduğunu örnekteki gibi yazınız.

Sosyal Sonuçları: 4,.....

Ekonomik Sonuçları: 1,.....

	Öncesi	Sonrası
1	İnsan gücüne dayalı üretim yapıyordu.	Makine gücüne dayalı seri üretime geçmiştir.
2	Üretimin temel alanları tarım, hayvancılık ve zanaattır.	Üretim alanı genişlemiştir. Ham maddesi tarım ürünleri, madenler olan birçok yeni ürün ortaya çıkmıştır.
3	Uzak yerler insanoğlu için önemli bir sorundur.	Demir yolu, buharlı lokomotif, buharlı gemi, otomobil, telgraf aracılığıyla insanlar uzak mesafeleri yakınlaştırmıştır.
4	Dağınık bir yerleşim yapısının oluştuğu görülür.	Sanayi Devrimi nüfusun merkezlerde yani kentlerde toplanmasına yol açmıştır.
5	Üretim ve tüketim kısıtlıdır.	Fabrikaların açılmasıyla üretilen ürün miktarı artmıştır.
6	Geniş aileler yaygındır.	Çekirdek aile yaygınlaşmıştır.
7	Uygulanan teknik, tecrübe ve ustalık geleneğine dayanır.	Bilime ve teknolojiye dayanan teknikler geliştirilmiştir.

Şekil 42. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.165)

Sıra Sizde Aşağıda boş bırakılan kutuya üretim teknolojilerindeki gelişmenin beraberinde getirmiş olduğu sosyal veya ekonomik hayattaki değişimi gösteren resim ve yazı ekleyiniz.

(Makas kullanırken dikkatli olun!)

Şekil 43. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.167)

Yukarıdaki etkinliklerde üretim teknolojisinin gelişmesinin ekonomi ve sosyal hayata etkilerine değinilmiştir. Üretmek konusu ekonomi ve girişimcilik becerisi ile alakalı bir konudur.

SB.7.5.3.“ *Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir.*” kazanımın açıklamasında “Kızılay ve Yeşilay gibi kamu yararına çalışan yarı resmî kurumlar ile vakıf ve derneklerin çalışmalarına değinilir.” ifadelerine yer verilmiştir. Etkinliğe ait kazanımlar şekil 44, şekil 45, şekil 46, şekil 47, şekil 48, şekil 49 te yer almaktadır.

Hazırlık Çalışmaları

■ *Türk toplumunda sosyal dayanışma ve yardımlaşma her zaman her dönemde önemli olmuştur. Sizce bunun sebepleri nelerdir?*

OKUMA PARÇASI

Vakfet, Yaşa, Yaşat!

Kalemtraşınızı, sınıfınızın öğretmen masasına bıraksanız ve deseniz ki “Arkadaşlar bu kalemtraşı sınıfa armağan ettim. Kalemtraşı olmayanlar kalemini bununla açabilir.”

İşte minik bir vakıf hizmeti sundunuz demektir. Hani caddelerde arada bir görürsünüz. Bir bardak su bile marketlerde, büfelerde para ile satılırken bazı iş yerlerinin önünde eski adıyla sebil denilen su makineleri bulunur. Gelip geçen oradan kana kana su içer. O dükkânın veya mağazanın sahibi de su vakfetmektedir. Vakıf kültürünün tarihi çok eskilere dayanır. Tarihte ilk vakıflar herkesin birlikte ibadet ettiği mekânlarda başlamış, sonradan birçok sosyal alanı içine alarak genişlemiştir.

Yüzyıllar boyunca din, ırk ve statü farkı gözetmeksizin fertler arasında onurlu bir yardımlaşma ve dayanışma yoluyla hayırdan hayrata, hayrattan hayata köprü atan vakıf kurumu, Cumhuriyet’in ilanından sonra *Vakıflar Genel Müdürlüğü*nün sorumluluğuna bağlanmıştır. (*Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Tarihte İlginç Vakıflar, s.11*)

Şekil 44. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s. 168)

Yukarıdaki hazırlık çalışmasıyla derse giriş yapılmıştır. Sonrasında okuma parçasıyla örnek verilerek vakıf kurumunun önemine dikkat çekilmiştir.

■ BİLİYOR MUSUNUZ? ■

Fatih Sultan Mehmed Han'ın 1470 Tarihli Vakfiyesinin Hayır Şartları

Yatağa düşmüş, evine doktor getirme imkânı olmayan hastalara başvuruları hâlinde doktor gönderilmesi.

İmarete gelen misafirler, görevliler tarafından güler yüze karşılanıp misafir olarak kalmak isterlerse üç günden çok olmamak üzere misafir ediliş yeme-içme ihtiyaçlarının karşılanması.

Şekil 45. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019:169)

Şekil 46. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak :Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s. 169)

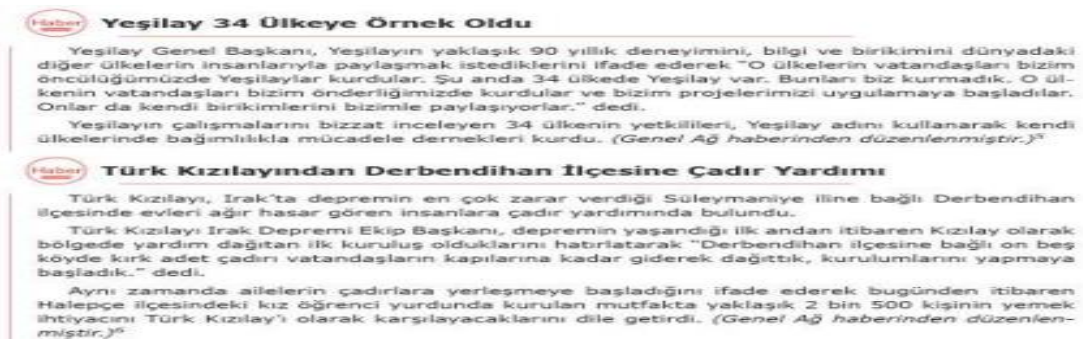
Yukarıdaki etkinlerde vakıflarla ilgili tarihi belgelere yer verilmiştir.

Sıra Sizde	Toplumsal bir sorun belirleyiniz. Bu sorunu çözmek amacıyla kuracağınız sivil toplum kuruluşu veya dernek ile ilgili aşağıdaki çalışmayı yapınız.
Faaliyet Alanı	:
Kuruluşun Adı	:
Kurulduğu Yer	:
Kuruluş Tarihi	:
Kuruluşun Sloganı	:
Şartları	:

Şekil 47. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.171)

Yukarıdaki etkinlikte öğrencilerin bir sorunu çözmek amacıyla bir sivil toplum kuruluşu ya da dernek kurmalarının istenmesi onların yaratıcı düşünme becerileri, ve fikir üretmelerini sağlama açısından önemlidir. Yaratıcı ve farklı fikir üretmek girişimcilik becerisi ile yakından ilişkilidir.

Şekil 48. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s. 172)

İlgili etkinlikte vakıf ve toplum için faydalı olan kurumlarla ilgili haberlere yer verilmiştir.

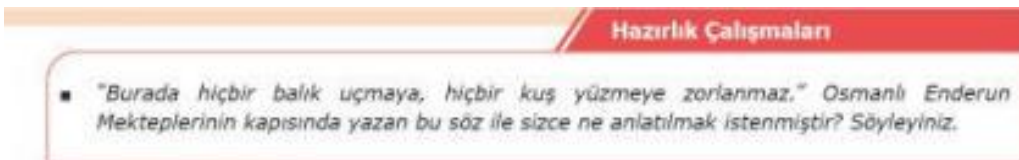

Şekil 49. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak :Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.173)

Verilen görselde verilen sivil toplum kuruluşları hakkında araştırma yapılarak, sosyal yaşamdaki etkilerine örnek verilmesi istenmiştir.

SB.7.5.4. “ *Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır.*” kazanımının açıklamasında “Ahilik ve Lonca teşkilatı ile meslek odaları ve meslek okulları üzerinde durulur. Kazanımla alakalı etkinliklere şekil 50, şekil 51, şekil 52 de verilmiştir.

Şekil 50. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.174)

OKUMA PARÇASI

Püf Noktası

XIII. yüzyılda Anadolu'da bir çırak, ustasından icazet aldıktan sonra ayrılıp kendi dükkânını açabilirdi.

Vaktiyle bir camcı ustasının kalfası artık zamanının geldiğini düşünerek ustasından icazet ister ancak ustası "Daha olmadın." diyerek el vermez. Kalfa daha fazla bekleyemez ve gidip başka bir şehirde kendi dükkânını açar. Elbette dikiş tutturamaz. Yaptığı bütün camlar bir süre sonra çatlar. Böyle olunca bir yıl sonra iflas eden kalfa, ustasına yalvar yakar geri döner. Ustası onu affedip tekrar yanına alır. Bir gün usta kalfasını çağırır ve artık ona el vereceğinin müjdesini verir. Ama ayrılmadan önce kalfanın yapması gereken bir şey daha vardır.

Ustası onu daha önce giremediği karanlık odaya götürür. Burada yeni bitmiş işler bir kenarda durmaktadır. Tavanda da toplu iğne deliği kadar bir yerden güneş ışığı gelmektedir. Usta kenarda duran sıcak parçalardan birini alır, ışığa tutar ve bakar ki camın bir yerinde küçücük bir hava kabarcığı vardır. Buna üfler ve kabarcık kaybolur. Çırak anlar ki daha önce yaptığı işler bu püf noktası yüzünden çatlamaktadır. Bunu da öğrendikten sonra ustasıyla helalleşir ve yoluna devam eder. (Millî Eğitim Bakanlığı, "Mesleki Gelişim Meslek Ahlakı ve Ahilik", s.27)

Görsel 5.32: Ahilik Minyatürü

Okuduğunuz hikâyeye göre kalfanın başarısız olma sebebi nedir? Söyleyiniz.

Okuduğunuz hikâyeye göre Türklerde meslek eğitimi nasıl yapıliyordu? Söyleyiniz.

Metinde geçen dikiş tutturmak, el vermek, püf noktası deyimlerinin anlamlarını sözlükten bularak yazınız.

Şekil 51. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019:174)

Yukarıda verilen okuma parçasında Osmanlı zamanındaki usta çırak ilişkisinin önemine yer verilmiştir.

**Sıra
Sizde**

Aşağıda Meşrutiyet Dönemi'nde açılan farklı eğitim kurumlarını görmekte-siniz. Okulların karşısına hangi alanla ilgili olduğunu verilen örnekte olduğu gibi eşleştiriniz.

1. Ziraat Ameliyat Mektepleri	() Haberleşme
2. Posta ve Telgraf Mektebi Âlisi	() Hayvancılık
3. Ticaret Mektebi Âlisi	() Ormancılık
4. Mülkiye Baytar Mektebi Âlisi	() Haritacılık
5. Sanayi-i Nefise Mektebi	(1) Tarım
6. Kadastro Mekteb-i Âlisi	() Sanat
7. Orman Mekteb-i Âlisi	() Ticaret

Şekil 52. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019:176)

Verilen eşleştirme etkinliğinde okullar ve faaliyet alanlarının eşleştirilmesi istenmiştir.

Meslek Lisesi Memleket Meselesi

Manisa Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini ziyaret eden Millî Eğitim Bakanı okulu gezdi. Okuldaki robotik faaliyetle-rini tanıtan öğrenciler Bakan'a küçük bir gösteri sundu. Ülkeye yapılacak en önemli ve iyi yatırı-mın eğitim olduğunu hatırlatan Bakan, "Mesle-ki eğitimi memleket meselesi olarak görüyoruz. Türkiye 2023 hedeflerine ancak ve ancak kaliteli mesleki eğitimle ulaşabilir." dedi. Sanayi bölge-leri dışında açılan özel mesleki teknik eğitimin de çok önemli olduğunu anlatan Millî Eğitim Bakanı, şöyle konuştu:

"Ayrıca mesleki eğitim liselerinin yönetimini meslek kuruluşlarına devretmeye hazırız. Artık meslek liselerini biz sadece bakanlık olarak yö-netmek istemiyoruz. Yönetimin içinde ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları, belediyeler olsun. Hep beraber Türkiye'nin yarınını daha hayırlı kılalım." (Genel Ağ haberinden düzenlen-miştir.)⁷

Görsel 5.36

OSMEK'le Kendi İşlerini Kurdular

Osmangazi Belediyesi Meslek Edindirme Kursu (OSMEK) vatandaşları iş sahibi yapıyor. OSMEK giyim kursu kendine ve ailesine kıyafet dikmek ya da küçük bir atölye açarak iş sahibi olmak isteyenlerin vazgeçilmez oldu. Kurs ho-cası "Eskiden genellikle kurslarımızı ev hanım-ları tercih ediyorlardı. Şimdi doktorlar dâhil her kesimden kursiyerlerimiz var. Bir şeyler öğre-nip kendi ihtiyaçlarını gidermek ve kendilerine küçük de olsa bir iş kurmak isteyenler de var. Kursiyer bu kursu bitirince kıyafet dikmeyi öğ-reniyor. Kendi giysisini kendi dikecek duruma geliyor. Kurs sonunda atölyelere dikim yaparak para da kazanıyorlar." diye konuştu. (Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)⁸

Görsel 5.37: Giyim Kursu

Şekil 53. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak :Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.178)

Yukarıda verilen haber görselleriyle mesleki eğitimin önemine yer verilmiştir. “OSMEK’le kendi işlerini kurdular” metninde verilen haber birer girişimcilik örneği olarak düşünülebilir.

SB.7.5.5. “ *Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.* ” kazanımın açıklamasında “Yeni mesleklerin yanı sıra halen icra edilen meslekleri de inceler, kendi kişisel özellikleri, yetenekleri ve ilgilerini bu mesleklerin gerekleri ile kıyaslar ve kişisel kariyerine dair kararlar alır.” kazanımına ait etkinliklere şekil 54, şekil 55 ve şekil 56 te yer verilmiştir.

Hazırlık Çalışmaları

- Büyükünce hangi mesleği yapmak istiyorsunuz. Niçin? Açıklayınız.

Şekil 54. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019, s.180)

Teknoloji alanı ile ilgili geleceğin mesleği sizce ne olabilir? Yazınız.

Ulaşım alanı ile ilgili geleceğin mesleği sizce ne olabilir? Yazınız.

Geleceğin mesleklerinde başarılı olabilmek için gerekli olan becerilerden hangilerine sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz? Kutucukları işaretleyiniz.

Araştırma becerisi	
İkna edebilme	
Keşifler yapabilme	
Liderlik	
Yönetim becerileri	
Değişime açık olma	
Yaratıcılık	
Problem çözme	
Etkin dinleme	
Eleştirel düşünme	

Şekil 55. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.183)

Yukarıda verilen etkinliklerde öğrencinin gelecekte popüler olacak meslekler konusunda yaratıcı düşünmesi istenmiştir. Diğer taraftan kendi sahip olduğu kişilik özelliklerini fark etmeleri sağlanılmaya çalışılmıştır.

Sıra Sizde Meslek seçimi konusunda gerçekçi ve doğru karara ulaşabilmek için öncelikle kendinizi tanımalısınız. Aşağıda yer alan bilgiler kendi özelliklerinizi tanımanız için sizlere yol gösterici olacaktır. Sorulardan yola çıkarak nasıl bir meslek istediğinizi yazınız.

Yetenekleri Keşfedebilmek
Neler yapabilirim?
.....

İlgilerin Farkına Varabilmek
Neler yapmaktan hoşlanırım?
.....

Değerleri Belirleyebilmek
Mesleğimden beklentilerim nelerdir?
Nasıl bir iş istiyorum?
.....

Kişilik Özelliklerini Bilmek
Kişilik özelliklerim nelerdir?
.....

Güçlü ve Geliştirilmesi Gereken Yönleri Bulmak
Diğer kişilerden farklı ve daha iyi yaptığım şeyler nelerdir, hangi konularda kendimi yeterli görüyorum?
.....

Seçtiğim Meslek

Şekil 56. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.185)

Bu etkinlikte ise öğrencinin kendini değerlendirerek, sorulan sorulara vereceği cevaplarla hangi mesleki özelliklere sahip olduğu bilincine varılmak istenmiştir.

SB.7.5.6. “*Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.*” kazanımının açıklamasında “E-ticaret (gerçek ürünler kadar bilgisayar oyunları gibi sanal/dijital ürünler) üzerinde durulur.” denilmiştir. Kazanımla alakalı etkinliklere şekil 57, şekil 58, şekil 59, şekil 60 ve şekil 61 da yer verilmiştir.

Hazırlık Çalışmaları

- Hafta sonları vaktinizin ne kadarını televizyon, Genel Ağ, telefon ve bilgisayar başında geçiriyorsunuz? Bu ürünler icat edilmeseydi hayatınız çok farklı olur muydu? Bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Şekil 57. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019, s.186)

Haber **Tahmin ve Erken Uyarı Sistemi**

Malatya'da iki bahçede kurulan *Tahmin ve Erken Uyarı Sistemi* ile çiftçilerin cep telefonlarına uyarı mesajı gönderiliyor. Ziraî don tehlikesinin yanı sıra hava durumuna göre olası hastalık ve zararlıların meyve ağaçlarına vereceği zarar 3-7 gün önceden tespit ediliyor. Üreticileri kısa mesajla bilgilendiren sistem elde edilecek ürünün ne kadar olabileceği konusunda da tahminde bulunuyor. (Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)⁹

Görsel 5.51: Erken Uyarı Sistemi

Şekil 58. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak :Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.187)

Haber **İnsansız Hava Aracı**

ASELSAN (Askerî Elektronik Sanayi) ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı üç yeni proje için iş birliği yaptı. Proje kapsamında traktörlerin sürücüsüz kullanımı, özel kameralar taşıyan insansız hava araçlarıyla bitki hastalık ve zararlılarının tespiti sağlanacak. Verimi arttıracak hassas tarım uygulamaları için altyapı sağlayacak çiftlik yönetim sistemi kurulacak. (Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)¹⁰

Görsel 5.52: İnsansız Hava Aracı

Şekil 59. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak: Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019, s.187)

Düşün **Bir mucit olduğunuzu hayal edin. Tarımı ya da hayvancılığı kolaylaştıracı bir icat yapmak isteseydiniz bu ne olurdu? Düşüncelerinizi yazınız.**

.....

.....

.....

Şekil 60. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:, Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün, 2019, s.187)

Kargo Şirketleri Droneli Teslimata Hazırlanıyor

Görsel 5.58: Droneli Taşımacılık

Bir kargo şirketinin yönetim kurulu başkanı Antalya'da düzenlenen Uluslararası E-Ticaret Konferansı'nda yaptığı konuşmada Türk mühendislerinin ürettiği millî drone taşıma aracı tanıtıklarını belirterek "Kendi oluşturduğumuz e-ticaret platformumuzu burada bir kez daha tanıtmaya fırsatı bulduk. 2018 yılı içerisinde fiilen drone taşımacılığına başlamış olacağız." dedi. (Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)¹¹

Şekil 61. 7.Sınıf Ders Kitabı Etkinlik

(Kaynak:, Gültekin,Akpınar,Nohutçu,Özerdoğan,Aygün,2019, s.189)

Yukarıda verilen haber görselleriyle, gelişen teknolojinin üretim, dağıtım ve tüketim ağına katkılarına örnekler verilmiştir. Aynı zamanda ilgili etkinliklerde mucit olunduğunu hayal etmek, icatlar yapmak gibi fikirlerin ele alınması yaratıcı düşünmeyi ve farklı fikirler üretmeyi desteklediği için girişimciliğe de fayda sağlayacağı düşünülebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan çalışmalar neticesinde elde edilen verilerin neler olduğu ve çalışmamızın cevap aradığı sorulara yer verilecektir.

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda sunulacaktır;

1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenmiştir ve Programın amacı, yapısı ve içeriği incelenerek girişimcilik becerine bağlantılı olan bölümler incelenmiştir(Şekil 1.).

- Milli eğitim programında bireyin özelliklerinden bahsederken girişimcilik becerisinin de önemli kişilik özelliklerinden olduğunu tanımlamıştır.
- Öğretim Programının amaçları kısmında ise günümüz de bireylerin yetkinliği üzerine tanımlamalarda bulunmuştur ve burada “Türkiye Yeterlilik Çerçevesi” referans alınmıştır8 (sekiz) maddeden oluşan bu çerçevenin 7.(yedinci) maddesinde inisiyatif alma ve girişimcilik yetisi bu çerçeve önemli bir yer tutmaktadır ki bu bizim çalışmamız için önemli bir referanstır. (Tablo 1.).
- Sosyal bilgiler Öğretiminin Özel amaçlarını incelediğimizde 8.(sekizinci) ve 9. (dokuzuncu) amacında ise ekonomik kalkınmanın öneminden ve bu konuda mesleklerin etkililiğinden bahsederek girişimcilik becerisine önemli atıflarda bulunmaktadır.
- Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Temel Beceriler başlığının incelediğimizde 27 (yirmi) tane temel beceri vardır ve bu becerilerden bir tanesi girişimcilik becerisidir(Tablo 2.).

Araştırma çalışılması yapılan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenmesi sonucu elde edilen bulgulara göre bu programda girişimcilik becerisinin yer alma durumu detaylı bir şekilde analiz edilerek durum tespiti yapılmıştır ve SBDÖP içerisindeki girişimcilik becerisinin yer alma durumu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında girişimcilik becerisiyle ilgili kazanımlar incelendiğinde 5,6 ve 7. Sınıf seviyesinde, Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme alanı olanıyla ilişkili kazanımları görüyoruz. Bu alanda toplam 18 (on sekiz) kazanım tespit edilmiştir.5,6, ve 7. Sınıf seviyesinde her sınıf kendi içinde 6 (altı) kazanıma sahiptir (Tablo 3.). 5,6, ve 7. Sınıf kazanımlarını incelediğimizde girişimcilik becerisinin yer alma durumunun hangi sınıf düzeyinde ve kaç tane kazanımı etkilediği ve ilgilendirdiği yapılan çalışma ile ortaya koyulmuştur.
3. 5,6, ve 7. Sınıf kazanımların işlenmesinde uygulana etkinlikler her sınıf düzeyinde 6 (altı) kazanım ve toplamda 18 (on sekiz) kazanım her biri ayrı ayrı incelenmiş ve girişimcilik becerisiyle ilgili kazanımları işlemede kullanılan etkinlikler ders kitapların incelenmiştir.

Toplam 18 (on sekiz) kazanımın ders kitaplarında işlenirken gazete haberleri, okuma parçaları, tartışma konuları, proje ödevleri, tarihsel kanıtlar gibi etkinlikler kullanılarak istenen kazanımlar amacına ulaşması için bu tür etkinlik kullanılmıştır. Aynı zamanda bu kazanımların öğrencilere kazandırılması amacıyla 5.6. ve 7. Sınıf sosyal Bilgiler Ders kitapların da toplamda 61 tane etkinlik uygulandığı tespit edilmiştir.

Araştırması yapılan bu çalışma sonucunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler Öğretim Programı yapısı incelenmesi sonucu elde edilen bulgulara göre girişimcilik becerisinin yer alma durumu yeterli ve etkin olarak görülmüştür.
- Girişimcilik becerisiyle ilgili kazanımların 5.(beşinci) öğrenme alanı olan Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanıyla ilgili olduğu tespit edilmiştir.Girişimcilik becerisinin sadece bu öğrenme alanı ile sınırlı kalmaması girişimcilik becerisinin öğrencilere kazandırılması açısından önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir.Bu öğrenme alanı temel olarak ekonomi,üretim,ticarete,pazarlama gibi finans kaynaklarına dayanmaktadır.Oysaki girişimcilik sadece ekonomi ve finans anlamında düşünülmemeli çünkü bir sosyal proje ya da okul genelinde bir gezi düzenlemekte girişimcilik örneğidir.Girişimciliğin karşılı her zaman ekonomi ve finansal alanda olmak zorunda değildir.Bu değinilen konular düşünüldüğünde ve kapsamı genişletildiğin insanın olduğu ve hayatı,toplumu, doğayı kısacası dünyayı

ilgilendiren bütün konularda girişimcilik örneği görmek mümkündür o yüzden diğer öğrenme alanlarının da bu beceriyi işlemede fayda olacağı tavsiye edilmektedir.

- Ders kitaplarında öğrencilere kazandırılması amaçlanan kazanımların, ders kitaplarında verilen etkinliklerle kazandırılmak çalışılmıştır ve bu etkinlikler daha da farklı yöntemlerle öğrencilerde öğrenilen bilginin kalıcılığını artırılabilir..Etkinlikler daha kapsamlı,öğrencileri daha çok içine alan ve gerçeğe yakın problem ve proje etkinlikleriyle öğrencilerde bu girişimcilik becerisinin daha reel bir şekilde kazandırılması etkinlik çeşitliliğini artırarak olacağı tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

Akturan, U., & Esen, A. (2008). Fenomenoloji (ss. 83-98), Nitel Araştırma Yöntemleri,(Editörler: Baş, T. ve Akturan, U.). *Ankara: Seçkin Yayıncılık.*

Akyürek,Ç.(2013).İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi Yüksek Lisans Tezi.Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çanakkale.

Akyürek,Ç.ve Şahin,Ç(2013)İlkokul öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.EKEV Akademi Dergisi,17(57),s:51-68.

ATASEVEN, U. (2022). Danimarka, Finlandiya, İsveç, Norveç ve Türkiye eğitim sisteminde ilkokul öğretim programları ile eğitim –Öğretim uygulamalarının girişimcilik becerisi açısından karşılaştırılması. yayımlanmamış doktora tez, Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Barr,R.D.,Barth,J.L. & Shermis,S.S. (1979). Defining The Social Studies.Arlington,VA:National Council for the Social Studies.

Başar, M. (2013). Girişimcilik ve Girişimcilik süreçleri. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.*

Baysal, H., & Özkul, A.S. (2009, Eylül 24-27). Türkiye'de Girişimcilik Eğitiminde İlköğretimin Rolü: Ders Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi [Sözlü sunum]. Uluslararası Davraz Kongresi, Isparta.

Bozkurt, Ö. Ç. ve Alparlan, A. M. (2013). “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8 (1), 7-28.

Bozkurt,Ö.Ç.,&Alparlan,A.M.(2013).Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi:girişimci ve öğrenci görüşleri.Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi

Bozkurt. Ö.(2006).Teknolojik odalarda modern tasarımlar.Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(2),93-111.

BUDAK, S. (2019). Yenilenen sosyal bilgiler öğretim programlarında (2018) yer alan girişimcilik becerisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi,

yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma teknikleri. *Ankara: Pegem Akademi*.

ÇAĞRITEKİN, D. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitapları metin etkinliklerinin girişimcilik becerisi açısından incelenmesi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi,, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Demirez,M.(2005).Girişimciliğin Tarihçesi.Ankara:KOSGEB Girişimciliği Geliştirme Merkezi Müdürlüğü Yayınları.

Doğanay, A. (2008). ÇAĞDAŞ SOSYAL BİLGİLER ANLAYIŞI IŞIĞINDA YENİ SOSYAL BİLGİLER PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.

Ercan,S. Ve Gökdeniz, İ.(2009).Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan,Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi,49,59-82.

Evergin, Ö,F. Özkan, J. Öztürk, F.(2018). 5.Sınıf Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler ders kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Gültekin, G. Akpınar, M. Nohutçu, M. Özerdoğan, P. Aygün, S.(2019). 7.Sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Hisrich,R.D.and Peters,M.P.(1998).Entrepreneurship.New York:Irwin Mc Graw Hill.

Huberman, A. M., & Miles, M. B. (1994). Data management and analysis methods.

İn, N. (2015). 1968-2012 yılları arasında 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kitaplarında yer alan girişimcilik becerilerinin içerik analizi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Johnson, D. (2001). “What is Innovation and Entrepreneurship? Lessons for Larger Organisations.” *Industrial and Commercial Training*, 33 (4), 135-140.

Küçükaltan, D. (2009). Genel bir yaklaşımla girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.

Milli Eğitim Bakanlığı.(2018).Sosyal Bilgiler ders kitapları
“<https://www.mebders.com/dosya/10538-5sinif-sosyal-bilgiler-ders-kitabi-meb-pdf-indir>” adresinden (07.01.2023) indirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı.(2018).Sosyal Bilgiler ders kitapları
“<https://www.mebders.com/dosya/10538-6sinif-sosyal-bilgiler-ders-kitabi-meb-pdf-indir>” adresinden (07.01.2023) indirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı.(2018).Sosyal Bilgiler ders kitapları
“<https://www.mebders.com/dosya/10538-7sinif-sosyal-bilgiler-ders-kitabi-meb-pdf-indir>” adresinden (07.01.2023) indirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı.(2018).Sosyal Bilgiler Öğretim Programı .Ankara.

N.C.S.S. (1994) Expectations of excellence:curriculum standards for social studies.Wahington DC.National Council for the Social Studies.

Öztürk,C. ve Otluoğlu,R.(2003).Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyal.Ankara: Pegem Yayıncılık

Öztürk,C.(2015).Sosyal Bilgiler : Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış.Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi.Editör:Cemil Öztürk.4. Baskı.Ankara:Pegem Akademi(1-31)

Saygın, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde girişimcilik ve yenilikçilik.içinde (Edt)Turan, R., ve Akdağ, H. . Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar III. *Ankara: Pegem Akademi*.

Scarborough, N. (2014). “Girişimciliğin ve Küçük İşletme Yönetiminin Temelleri”. (çev. Gamze Sart), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Seçgin, Y. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Kontrol Odaklarının Girişimcilik Düzeyleri İle İlişkisi: Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler

Fakültesi Örneği (İBBF), International Journal Of Eurasia Social Sciences, Vol: 7, Issue: 25, pp. (38-54).

Sönmez,V.(2005)Hayat ve Sosyal bilgiler öğretimi öğretmen klavuzu.Ankara:Anı Yayıncılık

Tarhan M. ve Kılıç F. (2017) Sosyal Bilgiler Eğitimi’nde Girişimcilik Becerisinin Kazandırılmasına Yönelik Kullanılabilecek Kaynaklar Bibliyografyası. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (4), 1974-1993.

Tarhan.M. (2019) MEB 2023 eğitim vizyonu çerçevesinde Türkiye’de girişimcilik eğitiminin geleceğine yönelik bir değerlendirme.Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

TDK, (2017) <http://www.tdk.gov.tr>(10.09.2022 tarihinde indirilmiştir.)

TDK.(2015).<http://www.tdk.org.tr>.(Erişim tarihi:02.11.2022).

Tekin, M. (1999). Girişimcilik, Kendi İşini Kurma, İşletme, Konya: Damla Ofset.

Yıldırım, A ve Şimşek, H.(2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.Ankara: Seçkin Yayıncılık

Yıldırım, C. Kaplan, F. Kuru, H. Yılmaz, M.(2019). 6. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler ders kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

YILMAZ,F.(2014)Fatih Sultan Mehmet Dönemi Toplari ve Değişen Üretim Paradigması.FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi,(4)219-236

